

DIRVA

★★★
THE FIELD

Nr. 60

Rugpiūčio-August 6, 1959

Cleveland, Ohio

TAUTOS TURI PAČIOS PASIRINKTI EKONOMINĘ
IR POLITINĘ SISTEMĄ...

Sakė Sovietų gyventojams viceprezidentas Nixonas

Viceprezidentas Nixonas, baigęs savo kelionę po Sovietų Sąjungą ir prieš išskrisdamas į Lenkiją, praeitą šeštadienį per sovietų radiją ir televiziją pasakė kalbą, kurios pradžioje padėkojo sovietų vyriausybei už suteiktą progą kalbėti į Sovietų Sąjungos gyventojus, kaip kad Amerikoje kalbėjo besilankantieji Mikojanas ir Kozlovas.

Man teko pabūti tik trumpą laiką, sekė viceprezidentas Nixonas, tačiau turėjau galimybių vesti ilgas diskusijas su Chruščiovu ir kitais sovietų vadovais. Lankydamasis Leningrade, Maskvoje, Sibire ir Urale, susitikau su tūkstančiais žmonių.

Padaręs tokią įžangą, viceprezidentas Nixonas pasakė norįs atsakyti į kai kuriuos klausimus, kuriuos jam patiekė sovietų gyventojai jo kelionės metu, kad būtų galima susidaryti tikrą Amerikos valdžios ir žmonių politikos paveikslą.

Aš norėčiau pirmiausiai atsakyti į klausimą, kurį dažnai girdėjau, kokie yra mano įspūdžiai apie šią šalį ir jos žmones, kalbėjo Nixonas.

Nors mano vizitas buvo trumpas, aš turėjau progos be sostinės Maskvos pamatyti grožį ir kultūrą Leningrado, kurio narsūs žmonės laimėjo pasaulio pagarbą už savo miesto didvyrišką gynimą karo metu. Aš jutau Novosibirsko pionierišką dvasią, aš mačiau iš pirmų šaltinių Uralo kraštų klesčiančią gamybą. Man padarė įspūdžio jūsų dirbtuvių nauji įrenginiai, Leningrado ir Novosibirsko baletai. Bet labiausiai padarė įspūdžio jūs patys. Juk galų gale didžiausias šalies turtas yra ne jos miškai, ne jos fabrikai ar ūkiai, bet žmonės.

Toliau Nixonas išvardino sovietų gyventojų ypatybes, kuriais jis pastebėjęs: pajėgumą sunkiai dirbti, gyvbingumą, didelį troškimą pagerinti savo būvį — daryti pažangos. Jis radęs daug panašumo tarp amerikiečių ir sovietų gyventojų, tai — mėgimas humoro, domėjimasis sportu, svetingumas, draugiškumas, troškimas taikos.

Mes trokštame taikos, sakė Nixonas, ne todėl, kad

vieni ar kiti būtume silpni. Priešingai, ir jūsų ir mūsų kraštai yra stiprūs, ir kiekvienas gerbia kito pajėgumą. Tai reiškia, jei mes norime turėti taiką, tai ji turi būti teisinga taika, paremta savitarpio pagarba, o ne bet kurio pasidavimu ar diktavimu.

Kalbant visiškai aiškiai, abu mūsų kraštai nori taikos, tačiau nė vienas jų nenori būti stumdomas. Toliau Nixonas pasakė buvęs labai nuliūdintas ir nustebintas, kai vienas sovietų darbininkas prie Novosibirsko jam pasakęs netikįs, kad Amerika nori taikos.

visiškai nėra nieko kito, ko mes norėtume iš kitų tautų pasaulyje, kaip tik taikiai ir draugiškai su jumis gyventi.

Joks kitas valdovas pasaulyje nėra daugiau pasišventęs taikai, kaip mūsų prezidentas Eisenhoweris. Niekas negali neapkęsti karo daugiau, kaip tas, kuriam teko jo daug matyti.

Pažymėjęs, kad šiame branduolinių ginklų amžiuje neįmanoma nė vieni iš abiejų šalių pradėti puolimą, kuris neatneštų baisaus sunaikinimo užpuolėjui, Nixonas sakė, šiame amžiuje bet kuris vadovas, jeigu jis

"Tiktai agresorių tautos gali bijoti Amerikos", sakė Sovietų žmonėms JAV viceprezidentas Nixonas, lankydamasis Sibire.

Tas darbininkas Antrajame Pasauliniame kare buvo sužeistas, o jo tėvai žuvo nuo bombų milijonams žmonių, kurie kentėjo ar neteko savo mylimųjų kare, kaip lygiai tiems šios didžios šalies gyventojams, kurie nori taikos, aš šį vakarą sakau, kalbėjo viceprezidentas Nixonas, jeigu jūs abejojate, kad Amerikos valdžia ir Amerikos žmonės yra pasišventę taikai lygiai, kaip ir jūs, tai pažvelkite į faktus, patyrinėkite mūsų politiką ir galėsite prieiti tikrai vienintelę išvadą: tikrai agresorių tautos gali bijoti Amerikos. Mes kovojo me dviejuose pasauliniuose karuose, tačiau mes nei reikalavome, nei gavome bent viena akra svetimos teritorijos, bent viena reparacijos centą. Mes turime aukštesnį gyvenimo lygį, negu bet kuri kita valstybė istorijoje,

būtų toks beprotis net pagaltoti apie karo pradėjimą, turėtų vaduotis jūsų patarle: nekask kitam duobės, nes pats gali į ją kristi".

Priminęs, kad liepos 28 d. Chruščiovas kėlė klausimą dėl Amerikos politikos ryšium su jos bazių steigimu užjūryje, Nixonas davė tokį paaiškinimą:

Leiskite man pirmiausiai pasakyti, kad tos bazės nėra laikomos jums užpulti, bet mūsų ir mūsų sąjungininkų gynybai. Kodėl mes radome reikalo įsteigti tas (Nukelta į 2 psl.)

APAČIOJE: Praėjusiais metais žurnalui Lituanus renkant aukas, daug pasidarbavo veiklus Chicago komitetas (iš kairės): Rasa Augūtė, Živilė Žemgulytė, Jūratė Starkutė, Gražina Musteikytė, Algis Kėželis, pirm. B. Juodelis ir A. Gumauskas. Nuotraukoje nėra vicepirm. J. Kregždžio.

Vasara eina į pabaigą, tad jaunimas visur skuba pasinaudoti jos malonumais. Pymatuning ežero pakrantėje įsikūrę Clevelando skautai leidžia į vandenį vieną iš atsivežtų būrinių jolų. Jomis atliks jūrų skautams reikalingus pratimus, palenktyniaus ir papramogaus.

Dirvos nuotrauka.

Nato nariai nori susitikti su
prezidentu EisenhoweriuReikalauja garantijų, kad su Chruščiovu nebūtų
daromi separatiniai susitarimai

Prieš susitikdamas su Chruščiovu, prez. Eisenhoweris šį mėnesį Paryžiuje greičiausiai susitiks su visų Atlanto Pakto narių vyriausybų galvomis. Kaip iš diplomatinio sluoksnio patiriama, kai kurių NATO narių vyriausybės tokio susitikimo labai reikalauja ir jam jau ruošiasi. Tame susitikime prez. Eisenhoweris turės NATO nariams pateikti garantijas, kad jo ir Chruščiovo susitikimuose Washingtono ir Maskvoje nebus padaryta jokių separatinių susitarimų.

Prezidentas, lankydamasis Europoje paskutinę rugpjūčio savaitę, atskirai susitiks su Britanijos premjeru Macmillanu, Prancūzijos prezidentu De Gaulle ir Vak. Vokietijos kancleriu Adenaueriu.

Ypač daug dėmesio skiriama numatomam prezi-

dentų Eisenhowerio ir De Gaulle susitikimui, kuriame laukiama suderinant nuomones dėl NATO struktūros ir atominio ginklų bazių. Eilėje pasitarimų bus nagrinėjama Vokietijos problema ir Berlyno klausimas.

Prezidento Eisenhowerio specialiai sušauktoji pirmadienį spaudos konferencija, kurioje buvo išsprogdyta "bomba" apie Chruščiovo ir Eisenhowerio apsikeitimą vizitais nebuvo netikėta. Nors dar praėjus savaitės spaudos konferencijoje prezidentas prispirtas prie sienos nepatvirtino gandus apie Chruščiovo pakvietimą atvykti į Ameriką, tačiau spauda, "užuodusi" apie pasiruošimus, dar praeitą šeštadienį rašė, kad dėl Chruščiovo lankymosi Amerikoje jau kortos sudėtos, kad Nixonas perdavęs prezidento Eisenhowerio kvietimą Chruščiovui, gi Ženevoje valstybės sekretorius Herteris su sovietų užs. reikalų

ministeriu Gromyku atskirai nuo kitų ministerių užsidarę pietav... aptardami Amerikos ir Rusijos vadu susitikimo smulkmenas.

Dabar pats prezidentas Eisenhoweris spaudos atstovams prisižino, kad ši kelionė nėra jokia staigmena, kad ji jau seniai buvo planuojama ir jau nuo praėjusio mėnesio jis susirašinėjęs tuo klausimu su Maskva, o Nixonui važiuojant į Sovietų Sąjungą, pavedęs asmeniškai su Chruščiovu išsiaiškinti. Eisenhoweris sakė, kad jis taip pat tarėsi tuo reikalu su savo vyriausybės nariais ir kongreso vadovais ir gavęs jų pritarimą.

Kodėl buvo paskelbta tik pirmadienį, bet ne anksčiau, jei šis dalykas jau buvo sutvarkytas, dar Nixonui esant Maskvoje? Dėl to, kad buvo sutarta vienu ir tuo pačiu laiku šią žinią paskelbti Maskvoje ir Washingtono to paties teksto pranešimu.

Tame formaliam pranešime, kurį Washingtono perskaitė pats prezidentas Eisenhoweris, sakoma, jog šis vizitais apsikeitimas pasitarnaus tiems tikslams:

- * duos progos Sovietų ir Amerikos vadovams apsikepti nuomonėmis tarptautiniais klausimais, kurie jiems bendrai rūpi,

- * leis pamatyti viens kito kraštą, apsilankant šių kraštų sostinėse ir kitose vietose, tokiu būdu jie galės susipažinti su gyvenimu vienas kito krašte.

Prezidentas Eisenhoweris paabrėžė, kad jo pasitarimai su Chruščiovu bus aiškinimosi pobūdžio, kad bus paliestos tarptautinės įtampos, bet tai nebus dvišalės derybos. Eisenhoweris nurodė, kad jis nelaiko save vieninteliu laisvųjų tautų atstovu, (Nukelta į 7 psl.)

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

- JAV viceprezidentui Nixonui grįžtant iš Maskvos, jis buvo tūkstantinės minios gražiai sutiktas Lenkijoje. Lankėsi pas prezidentą Zavadskį ir iškėlė prez. Eisenhowerio laišką. Matėsi su kompartijos galva Gomulka. Nixonas sakė, kad tai buvusios pačios didžiausios jo gyvenime sutiktuvės.

- Laose, Azijos pietryčiuose, plečiasi civilinis karas. Komunistai sukilėliai, remiami Kinijos ir Vietnamo komunistų, užėmė vieną provinciją.

- Bonnos vyriausybė pasirašė su šešiom Atlanto paktui priklausančiom valstybėm susitarimą dėl jų karinių dalinių buvimo Vokietijoje. Pagal susitarimą vokiečių teismai galės teisti užsieniečius kareivius už civilinius nusikaltimus, bus atlyginami ūkininkams nuostoliai, padaryti laike manevrų, ir sutvarkomas telefonų klausimas.

- Maroko karalius Mohamedas V, kuris buvo atvykęs į Paryžių operacijai, kilus neramumams Maroke, grįžo į Rabatą. Marokiečiai reikalauja visuotinos mobilizacijos sienoms ginti. Mat prancūzų kariuomenė atsiėmė vieną oazę Saharoje, kurią marokiečiai buvo užėmę.

- Jordanas ruošiasi atnaujinti diplomatinius santykius su Jungt. Arabų Res.

publika, kurie buvo nutraukti praeitais metais po sukilimo Irake.

- New Yorko Philharmonijos orkestras išvyko į Europą, kur duos 50 koncertų ir lankysis net už geležinės uždangos.

- New Yorko gubernatorius Rockefelleris pareiškė, kad jis nesas respublikonų partijos kandidatas į Amerikos prezidento rinkimus, bet sąlygoms pasikeitus, jis galės nuomonę pakeisti.

KAI PAREIGA VERČIA KALBĖTI NETIESĄ, ARBA
PASKUTINĖ LIETUVIŠKOS SPAUDOS "ANTIS"

Drago redaktoriai: -- Patikės ar nepatikės, bet tempkime...

DIRVA

★★★
THE FIELD

Published semi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Ass'n. VILTIS, Inc. (Non-profit), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telephone:

HEnderson 1-6344.

Issued in Cleveland every Monday and Thursday.

Editor-in-Chief:

Balys Gaidžiūnas.

Second Class Mail Privileges Authorized at Cleveland, Ohio.

Subscription per year in advance: \$8.00. Established in 1915.

Single copy — 10 cents.

Dukart savaitinis, leidžiamas VILTIES, Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Džos (Inkorp. ne pelnui), 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio.

Telefonas:

HEnderson 1-6344.

Išleina Clevelande pirmadieniais ir ketvirtadieniais. Vyr. redaktorius: Balys Gaidžiūnas.

Antros klasės siuntos privilegija suteikta Clevelande, Ohio.

Prenumerata metams, iš anksto mokant \$8.00. Isteigtas 1915 metais.

Atsk. Nr. kaina 10 centų.

Redaktoriai: Vyt. Gedgaudas ir J. P. Palukaitis.

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA:

P. Bastys (Toronto), E. Čekienė (Woodhaven), R. Mieželis (Chicago), J. Paplėnas (Chicago), V. Rastenis (Brooklyn) ir St. Santvaras (So. Boston).

Laikas tuoj veikti

Ne tik šio krašto, bet viso pasaulio gyventojai, kurie tik kiek domisi politika, nemažu dėmesiu sekė viceprezidento R. Nixono kelionę į Rusiją, o vėliau ir į Lenkiją. Mes, kurie daugiau už kitus baiminamės kiekvieną tokia kelionę, kurioje gali prasidėti mainai ir mūsų tėvynės laisvės tolimesnis išpardavimas, šios kelionės nebuvome nuvilti, išskyrus Chruščiovo pakvietimą ir paties prezidento Eisenhowerio norą aplankyti Maskvą.

Toje kelionėje viceprezidentas Nixonas parodė, kad jis komunizmo pagrindus labai gerai supranta, moka atskirti propagandą nuo tikrovės, turi greitą orientaciją ir taiklų atsakymą. Dalis jo atsakymų į provokuojančius komunistų specialiai paleistų agitatorių paklausimus, yra tikri šedevrai. Sakysim, kad ir į paklausimą: "Kaip jums patinka Sibiras?", šis Nixono atsakymas: — "Labai smagu gyventi savo namuose". Atseit, labai lakoniškai davė suprasti, kad jis gerai žino, jog tos dalies gyventojų dauguma gyvena ne savuose namuose, bet yra tremtiniai.

Esam patenkinti ir viceprezidento atsisveikinimo kalba, kurioje jis labai drąsiai pasakė, kas yra kaltininkas, kad pasaulyje nėra taikos, kad daugelis kenčia pavergimą. Ir už tai viceprezidentui reikia nepagalvėti parašyti laiško, pagirti jo drąsą ir teisingą laikyseną. Vienok, viceprezidentui iš anksto įduotas pakvietimas, kad čia atsilankytų pats vyriausias pavergėjų vadas Chruščiovas, yra jau apgalvėtas reiškinys.

Labai klaidingai mano tie, kurie tikrina, kad Chruščiovas nežino, kas yra ta Amerika, kokia jos galybė, kaip čia gyvena laisvas žmogus. Žino, gal dar nebloggeriau ir už eilinių amerikiečių. Ir taip pat gerai žino, kad iš tos pačios Amerikos gali gauti ir kailį, jei iki kraštutinumo ir toliau užsiims provokacijomis.

Kiek atsimenate, Chruščiovas visad veržėsi į Ameriką. Tai reikalinga ir savo gąsdinimų propagandai. Ir štai tas jo tikslas pildosi. Jis pakviestas, žada šiame laisvės krašte lankytis rugsėjo mėn. O jau spalio mėn. į Maskvą žada vykti prezidentas Eisenhoweris.

Chruščiovo pakvietimas į JAV nėra eilinis reikalas. Taip pat ir daug minkštesnio už viceprezidentą R. Nixoną prezidento Eisenhowerio pažadas vykti į Maskvą. Tos būsimos kelionės daug gero nežada. Jose vėliau galim surasti lygiai tiek pat nusivylimo, kiek dabar

randame R. Nixono kelionėje parodyto atsparumo. Ir šių kelionių akivaizdų visų pavergtų tautų laisvės veiksniai turi gerai apsvarstyti padėtį ir paruošti planą, kaip mes turime vieningai reaguoti. Štai čia tai jau reikia ir ALT vadovams, ir VLIKui ir Talkai sukurti. Sukrusti tuoj, neišsisukinėti. Ir jei to nebus padaryta, tai bus dar vieną kartą patvirtinta, kad ALT reikalingas tik pasivažinėjimams į Washingtoną, o VLIKas ir Talka — tik tarpusaviams ginčams vesti.

* * *

Paskelbėme Dirvos anketą. Ir paprašėme, kad atsakymus, iš JAV ir Kanados, mums atsiųstumėt iki rugpiūčio 15 d. Taigi ir tikimės, kad atsakymus laiku gausime.

Šiuo metu, kada rašomos šios eilutės, tokių atsakymų turime dar tik keliolika. Bet jie įdomūs. Pagrindiniais klausimais beveik visų

nuomonės sutampa. O smulkesniais klausimais nuomonės labai įvairuoja. Ir tie pirmieji atsakymai duoda pagrindo tikėti, kad anketos suvestiniai duomenys visiems skaitytojams taip pat bus įdomūs. Žinoma, jų tenka laukti tik šio mėnesio pabaigoje arba ir dar kiek vėliau.

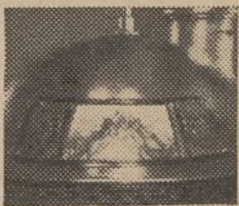
B. G.

Čia tai gyvenimas!

laivas... švelnus vėjelis... ir Stroh's

Amerikoj tiktai
ugnim virtas
alus!

JUMS PATIKS

DABAR UŽ VIETINĖS KAINAS

Kai jūs planuojant leistis į tolimesnis vandenį... tada yra laikas ir pasirūpinti Stroh's. Prašykite kitus gaivinanti alų!

Stroh's JIS ŠVIESESNIS!

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Michigan

KUR DINGO TOS SPAUDOS DIENOS?

Praėjusį pavasarį Lietuvių Bendruomenės centro valdyba paskelbė ne vieną bet net 11 spaudos dienų. Kaip skelbėjai aiškino, jos būsiančios kiekvieną mėnesį ir savo uždavinį geriau atliksiančios, negu per metus būtų tik viena spaudos diena.

Praėjo jau keli mėnesiai ir lietuviškuose laikraščiuose nematau korespondencijų, kuriose būtų pranešama, kaipgi tos spaudos dienos sekasi. Neduoda jokių informacijų ir Bendruomenės centro valdyba, kaip tos spaudos dienos suplanuotos, kaip jos pravedamos, kiek tomis dienomis pasitarnauta platinant lietuviškas knygas ir lietuviškus laikraščius. Niekur nebeužsimenama ir apie abejojamą, ar vertėjo tiek daug spaudos dienų skelbti, ar tikrai neužteko vienos, bet rimtai paruoštis ir dar labiau energingai pravestos.

Būsiu labai dėkingas, jei tuos mano abejoimus paskelbsit laisvų skyriuje. Ir taip pat būsiu dėkingas, jei tų 11 spaudos dienų iniciatoriai duos paaiškinimus. St. Kersūlis, Westfield

KAIP YRA SU LIETUVIŠKAIS VADOVĖLIAIS?

Praėjusių mokslo metų pradžioje iš visų vietų buvo pasipylę priekaištai, jog visi sielojame mūsų vaikų lietuviškumui, bet niekas rimtai nesirūpina, kad lietuviškas mokyklas einantieji vaikai turėtų lietuviškus vadovėlius.

Štai neužilgo vėl prasidės nauji mokslo metai. Prieš trejetą savaitę teiravaus spaudos kioske, bet jokių lietuviškų vadovėlių ten neturi ir net nežino, kada jie bus. Net man aiškiai nepasakė, ar iš viso jie laiku bus atspausinti.

Po tokio paaiškinimo ir vėl nežinau, ar mano vaikas šiemet turės kokį nors lietuvišką vadovėlį, ar vėl turėsiu ranka perrašinėti iš skolinio ir suplysusio. Girdėjau, kad kur tai yra kokia tai Švietimo valdyba ar taryba. Gal ji malonėtų paaiškinti, kaip šiais mokslo metais bus su lietuviškais vadovėliais. Už tokį paaiškinimą, tikiu, būsiu ne tik aš dėkingas, bet visi tėvai, kurie lietuviškas mokyklas leidžia ir nori leisti savo vaikus.

K.A.,
Cleveland

Naujas Dirvos skaitytojas Pranas Šimkus, iš Bostono, rašo: "Nuoširdus ačiū už laikraščio siuntinį susipažinimui.

"Dirva" puikus laikraštis visapusišku atžvilgiu. Ypatinai gerai iliustruotas. Nuotraukų spausdinimu prilygsta geram žurnalui. Malonu turėti tokį laikraštį savo namuose".

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

NIXONUI IŠ MASKVOS IŠVAŽIAVUS

-- Palauk! Dabar aš noriu skalbimo mašinų!

LITUANUS ŽURNALUI REMTI SURINKO

8,660 DOLERIŲ

1958 metais Clevelande veikė centrinis Lituanus Žurnalui Remti Komitetas ir vykdė pinigų vąj šiam studentų leidžiamam anglų kalba žurnalui paremti. Vajaus metu teko patirti didelę įvairių organizacijų ir paskirų asmenų paramą, pasireiškusią ne vien tik žodžiais, bet darbais ir aukomis. Vajus pavyko labai gerai. Padėka priklauso visiems rėmėjams, talpinkams ir šį vajų garsinsiai spaudai.

Ypatingai didelė padėka priklauso Dirvai ir jos kolektyvui. Dirva labai daug dėmesio skyrė vajaus reikalams, dėdama straipsnius, pranešimus ir neapmokėtus skelbimus. Dirvos spaustuvė atspausdino tūkstančius vajaus, vokelių, specialių leidinių, o vyr. redaktorius talpinko patarimais ir kitais būdais. Už visą patirtą talką tariame dėkui ir kartu prašome, kad naujajam centriniui komitetui Chicagoje padėtų taip, kaip mums padėjote.

Malonėkite paskelbti Dirvoje pridėdamą apyskaitinį 1958 metų vajaus pranešimą. Jis studentų darbų rėmėjams bus įdomus. Kartu pridėdami Lituanus žurnalo 1958 metų rėmėjų sąrašai ir Dirvai skirtas padėkos diplomai.

Su pagarba
Vytautas Kamantas,
buvęs
Lituanus Žurnalui
Remti Komiteto pirmininkas

1958 metų centrinių Lituanus Žurnalui Remti Komitetą vasario 2 d. sudarė Liet. Stud. Sąjungos pirmininkas V. Kleiza, pasitaręs su JAV LB CV pirmininku St. Barzduku, į komitetą pakviesdami įvairių studentų organizacijų bei JAV LB CV atstovų. Vėliau, kooptavus naujų narių, komiteto sudėtis buvo:

Vytautas Kamantas, pirmininkas - Akademinių Skautų Sąjūdis; Dr. Mykolas Vaitėnas, vicepirmininkas - JAV LB CV atstovas; Albertas Vaitaitis, vicepirmininkas - Liet. Studentų Santara; Vida Kasperavičiūtė, sekretorė - Stud. At-kų Sąjunga; Jonas Kazlauskas, išdininkas - Liet. Alumnų Klubas; Nijolė Kersnauskaitė, narė - Lietuvių Alumnų Klubas; Laima Iešmantaitė, narė - Lietuvių Studentų Sąjunga; Danguolė Bartuškaitė, narė - Liet. Studentų Santara; Jurgis Gravrogas, narys - Stud. At-kų Sąjunga; Kęstutis Gaidžiūnas, narys - L.S.T. Korpi Neo-Lithuania.

Centrinis komitetas per savo veiklos metus stengėsi įvairiais būdais populiarinti Lituanus žurnalą, surinkti kiek galima daugiau prenumeratorių bei aukų jo leidimui ir administraciniam kolektyvui bei Liet. Stud. Sąj. Centro Valdybai. Darbą dirbant turėta daug oficialių ir neoficialių posėdžių, parašyti šimtai laišku, paruošti ir išdalinti aukų lapai, atspausdinti vajaus leidiniai, pagaminti ir išsiuntinėti diplomai rėmėjams, dalyvauti įvairiuose suvažiavimuose, kur kelti Lituanus reikalai, pravesť sėkmingas vajus, išsiuntinėti keli tūkstančiai aukų prašymų ir bendrai šiam reikalui paskirta visų komitetų narių turėtas laisvalaikis.

Rugsėjo mėnesį vykęs vajus buvo labai sėkmingas, ir Sąjunga gali džiaugtis 1958 metų vajaus rezultatais. Šio vajaus pasisekimui savo darbu ir pasišventimu prisidėjo daugelis mūsų Sąjungos darbščių narių, sudarę vietinius komitetus. Štai jie:

Bostone - V. Bruzgelevičius, M. Pakštys, N. Razvadauskaitė, M. Gedminaitė, D. Adomkaitė, G. Kurpis. E. Sužiedėlis, Špokevičius.

Chicagoje - Br. Juodelis, R. Augiūtė, Ž. Žemgulytė, J. Starkutė, G. Musteikytė, advokatas A. Kėželis, A. Gumauskas ir J. Kregždys.

Detroite - J. Kirvelaitis, V. Pajaujytė, S. Šimoliūnas, J. Polikaitis, Gilydis, Šeputaitė, Kacka ir A. Astašaitis.

Hartforde - D. Papievytė.

Los Angeles - P. Abelkis, D. Karaliūtė, V. Gylis ir P. Jasiukonis.

New Yorke - D. Maurukaitė, R. Krivickaitė, A. Butas.

Paterson, N.J. - T. Masionytė, J. Adomaitytė, A. Šaulys.

Philadelphia - R. Binkytė, A. Vasys, P. Mašalaitis, K. Sadi-nauskaitė, Puzinaitė, A. Lukas, A. Gečiauskas.

Pittsburghe - Jonas Dėdinas. Rochester - A. Kurkulis ir jo vadovaujama skyriaus valdyba. Washington, D.C. - B. Barskaitė.

Worcester - V. Matusaitytė. Clevelande - pats centrinis komitetas.

Visiems vietovių komitetams priklauso mūsų nuoširdi padėka.

Vajus suteikė daug sunkių, bet taip pat ir daug linksmų momentų. Reikia pabrėžti, kad vajaus metu daugiausia dirbo ne studentai, bet alumnai, neseniai palikę Sąjungos eiles ir dar vis dirbą jos gerovei. Rezultatai yra geri. Apytikriai jie yra tokie:

Į Lituanus išdą įplaukė nuo 1958 m. II, I d. iki 1958 m. XII 31 d.

Valstija	Iš viso
California	\$ 370
Connecticut	153
Colorado	1
Delaware	7
District of Columbia (Washington)	92
Florida	6
Illinois	2567
Indiana	78
Iowa	2
Louisiana	12
Maine	9
Maryland	155
Massachusetts	947
Michigan	305
Missouri	7
Montana	2
Nebraska	18
New Hampshire	3
New Jersey	154
New Mexico	2
New York	1439
Ohio	1242
Oregon	5
Pennsylvania	441
Rhode Island	4
Texas	4
Wisconsin	52
Washington	3

Iš viso JAV \$ 8180

* Pastaba: Į New Yorko pinigų įskaitytą \$500 auką, gautą iš Liet. Gydytojų Fraternitas Lituanica per Chicagos suvažiavimą. Kadangi kvitas buvo valdybai New Yorke, tai priskaitėm į New Yorko sąskaitą. Iš tikrųjų jų rezultatai—500.

Valstybė	Iš viso
Australia	\$ 11
Canada	446
Brasil	2
England	2
Italy	1
Venezuela	5
West Africa	10
West Germany	3

Iš viso kituose kraštuose \$ 480
JAV ir kituose kraštuose \$8660

Čia surašyti pinigai įplaukė į Lituanus kasą, atseit ir tie, kurie be jokio vajaus būtų normaliai, kaip prenumeratorai, įplaukė.

Visiems žurnalo rėmėjams, aukojusiems \$5.00 ar daugiau, 1958 metais buvo išrašyti ir pasiųsti meniškai dail V. Vijeikio pagaminti padėkos diplomai. Tokių diplomų iki 1958 XII 31 d. buvo pasiųsta 485.

Didesnėmis aukomis žurnalą parėmė Lituanus Garbės Leidejai:

Liet. Gydytojų Korporacija Fraternitas Lituanica - \$500; Amerikos Lietuvių Taryba - \$200; Miss Julia Yakovonis (Brocton, Mass.) - \$200; AMBO I Construction Co. (Saul Village, Ill.) - \$114; AMBO M, Inc., (Lanham, Md.) - \$102; Liet. Studentų Sąjungos Philadelphia skyrius - \$109; Akademikų Skautų Kvartetas (Chicago, Ill.) - \$100; JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba - \$100; JAV Lietuvių Bendruomenės Clevelando I - ji Apylinkė - \$100; Liberty Federal Savings & Loan Ass. (Philadelphia, Pa.) - \$100; Liet. Studentų Sąjungos JAV Rochesterio skyrius - \$100.

Iš Sąjungos skyrių, be minėtų Philadelphia ir Rochesterio skyrių, žurnalą dar parėmė: Cleveland, Ohio \$5; Detroit Mich. \$26.24; Los Angeles, Calif. \$50; New Haven, Conn. \$40; Putnam, Conn. \$5; Washington D.C. \$5.

Lituanus gausiai parėmė JAV LB padaliniai - \$532.-, studentų ideologinės organizacijos: skautai akademikai - \$250.-, santarėčiai - \$65.-, ateitininkai - \$75.-, Neo-lituanai - \$75.- ir kiti po mažiau.

Vajus buvo surištas su daugeliu išlaidų. Noriu pabrėžti, kad visi centrinio komiteto nariai įvairias keliones (ALTo kongresan Bostone, LB seiman New Yorke ir kitur) ir kitas išlaidas apmokėjo iš savo kišenių. Tik pašto ir spaudos darbai buvo

Lituanus Žurnalui Remti Centrinis Komitetas, veikęs Clevelande. Iš kairės, sėdi: N. Kersnauskaitė, D. Bartuškaitė, L. Iešmantaitė, V. Kasperavičiūtė. Stovi: A. Vaitaitis, J. Kazlauskas, pirm. V. Kamantas, M. Vaitėnas ir K. Gaidžiūnas.

Dirvos nuotrauka.

apmokėti iš Lituanus izdo. Tų išlaidų susidarė:

Vajaus leidinių (15,000) vokų (15,000) ir kitų spaudos darbų spausdinimas \$ 422.58
Diplomų pagaminimas (3 rūšių -550) 80.-
Pašto išlaidos (485 diplomams išsiųsti, keliems tūkstančiams vajaus vokų siųsti ir kt. 214.39
Įvairios kitos išlaidos 24.20
Iš viso \$ 741.17

Komiteto išdininkas gavo \$1,338.68, išleido \$741.17 vajaus reikalams, Lituanus administracijai persiuntė \$593.82 o likutis \$3.69 perduotas vajaus komitetui. Visos išlaidos yra pateisintos ir dokumentai yra komiteto

arba Lituanus administracijos bylose.

Ypatingai didelės paramos komitetas susilaukė iš Lituanus vyr. redaktoriaus dr. Vytauto Vynganto ir administratoriaus Kęstučio Skrupskelio. Daug talpinko ir Sąjungos Centro Valdyba bei jau minėti komitetai. Didžiausia padėka priklauso visoms lietuvių organizacijoms ir visiems lietuviams, nuoširdžiai parėmusiems Lituanus, bei lietuviškai spaudai garsinsiai šį vajų ir kėlusiai Lituanus reikšmę. Jie visi mums padėjo, jei tik mes paprašėme ar mokėjome paprašyti.

Šis darbas buvo malonus ir lengvas, nes visi komiteto na-

riai sugebėjome nuoširdžiai dirbti. To linkime ir naujam komitetui.

J. S. AUTO SERVICE

Sav. J. Svarcas

Cleveland

1254 Addison Road
Tel. HE 1-6352

Atidara nuo ryto
8 iki 7 v. v.

AUTOMAŠINŲ TAISYMAS

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas: motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas, greičio dėžės ir kt. mašinos dalių įdėjimas.

Parduodami amžini akumuliatoriai.

24 hours towing.

Dienos tel.: HE 1-6352.

Nakties tel.: LI 1-4611.

Įsigykite "Dainas iš Lietuvos"

Lionė Jodis-Mathews įdainavo eilę populiarių lietuviškų dainų, kurios dar niekad nebuvo įdainuotos į plokšteles. Tos dainos, įdainuotos su Rūtos chorų, palydint muzikos instrumentams, sudaro atskirą albumą. Albumas pavadintas "Dainos iš Lietuvos". Jame yra 16 dainų.

Išleido REQUEST RECORDS, Inc. Galima gauti šiuo adresu: 443 West 49 St., New York 19, N. Y.

Kaina už Hi-Fi \$4.98, Stereo \$5.98. Pasiuntimas ir apdrauda įskaityta. Perkant didesniais kiekiais duodama nuolaida.

šaukimą, — ironingai pats sau šyptelėjo Ru-seckas.

Niekam nesiveržiant būti pirmuoju, pastarasis prabilo vėl.

— Pasirašėm aštuonis punktus kupini geriausių norų, ir tai teigiamas, girtinas faktas, tačiau gyvenimas ėjo savo keliu, vėlė mus ir mėtė ir, griežtai laikydamiesi tų aštuonių punktų, mes pasiėlgėme priešingai nutarimo dvasiai, nes yra pavojus, kad įnešime dirbtinumą, formą, o ne tą nuoširdumą, kuris buvo mūsų tikslas. O ką kartą sugadinsime, bus labai sunku pataisyti. Mano manymu, geriausiai pasieksime užbrėžtą tikslą, jei leisime įvykiams vystytis natūraliai. Tikiu, kad po kelių dienų įvykdysime visa tai, kas įrašyta mūsų punktuose.

— Petras neprarado gyslelės. Jei jo veidą būčiau užmiršęs, tai iš prakalbos pažinčiau. Aš pritariu, — pasiskubino Noreiša.

— Kur jūs du, ten ir aš tretysis, — sutiko Alėjūnas.

— Džiaugdamasis, kad lengvai išsisukai, — mirtelėjo Petras.

— Dviem gudriem sutikus.

— Nekalčiausias nori būti.

Paminėjo gimnaziją, mokytojus, draugus.

Kiekvienas šį tą žinojo, papildė.

— Blinka džiova miręs.

— Kas galėjo tikėtis, rodėsi toks sveikas.

— Staigus susirgimas. Persalo ar kas, net nesirgo ilgai.

— Dobilas teatro studijoje.

— Pirma proga reikės nusiųsti gėlių jam.

— Būtinai, nuo triumvirato.

— Sereika su žvaigždute ir liko Kaune, sekasi jam.

— Legendos pasakojamos apie jį. Girdėjot apie balių pas pulko adjutantą.

— Ne.

— Sereika visad buvo keistas žmogus, su charakteriu. Anksčiau jis ištraukdavo stikliką, tačiau vėliau pakeitė nuomonę ir nutarė ne-liesti stikliuko.

— Kariuomenėje būnant, tai veik neįmanoma.

— O jis surado labai originalų būdą nebe-gerti.

— Įdomu, tęsk.

— Taigi, balius pas pulko adjutantą. Po-nių, panelių ir kitų vadų. Žinoma, tostai vienas po kito. Sereika vieną kitą kartą pridėjo tau-relę prie lūpų, jos nepaliesdamas, bet kartą kažkas pastebėjo, ir, žinoma, kriminalas. Su-judo visi, o vienas, žymiai vyresnis laipsniu, paraudo kaip bulius, išgirdęs tokį keistą atsi-tikimą ir tuoj: Tamsta leitenante! Klausau, tamsta pulkininke, atsistojo Sereika. Į sveika-tą, šuktelėjo pulkininkas. Į sveikatą! atsakė Sereika, bekeldamas stikliuką, bet spustelėjo jį netoli lūpų. Šukės, kraujas susimaišė. Žinoma, riksmas, moterys alpsta, o Sereika ramiausiai ištisė kairę ranką, siekdamas kitą stikliuką. Išsigandusios moterys vos išplėšė jį jam iš rankų.

— Pažįsta jau jį.

— Taigi, pažįsta, — kvatojo draugai.

— Arba arti. Su tokiu charakteriu kaip jo — lengva turėti draugų, bet nesunku įgyti ir priešų.

— Buvome su juo bloguoju gimnazijoje, bet dabar, kai teko susidurti, pasikalbėjome gan gražiai, — pastebėjo Alėjūnas, — jis padarys karjerą, matysite, ir jis jos vertas. Girdėjau iš kitų, kad jau dabar jam patikėta kažkokia mi-sija. Kelioms savaitėms siunčiamas į Pran-cūziją.

— Ką jis galvoja apie padėtį, apie įgulas?

— Sako, kraštas durtuvais pasiūšaušęs. Sa-vo kūne nešiojam mirtiną priešą. Sakosi dažnai sapnuojas, kad laikas atėjęs į žygį.

— Kiti negalvoja taip blogai.

— Anot jo, tie kiti bijo galvoti. Sukūš gal-vas į smėlį, tikisi pralauksią taikos. Sereika sako, kad dabar pats laikas organizuoti požemį, pasiruošti jam.

(Bus daugiau)

R. SPALIS

Statinaite

IŠTRAUKA IŠ NAUJAI PARUOŠTOS
KNYGOS "ALMA MATER"

(4)

— Švenčiausiai prisiekiam, kad per tą visą laiką, nesam veikę, kalbėję, galvoję vienas prieš kitą, — skaitantis pakėlė galvą, — rašydami šitą punktą, mes pražiūrėjome vieną dalyką, kad galima veikti, kalbėti ir galvoti tiesiogiai ir tiesiogiai. Tiesiogiai, žinoma, mes nenusidė-jome.

Kiti du suprato jo mintį ir linktelėjo galva pritardami.

— Jei dabar rašytumėm, šį žodį pabrėžtu-mėm, — pratarė Alėjūnas.

— Tada nuoširdesni buvome, — pagalvojo Noreiša.

— Antras punktas. Padarę pertrauką, iš karto grąžiname buvusią draugystę, ją statyda-mi virš pažiūrių, ideologijų. Įrodymui kiekvie-nas pasisakome apie įvykį, kuris labiausiai įskaudino mus tarp naujų idėjos draugų, — Ruseckas nuleido lapelį laukdamas.

Visi trys laikė panarinę akis. Tada tas punktas turėjo gražią mintį. Pirmasis išgyven-tas nusivylimas turėjo būti padalintas tarp draugų, kaip simbolis didžiausio pasitikėjimo ir draugiškumo.

— Argi aš galiu pasakyti apie neolithuaną, kuris visiems ateitininkams palinkėjo gauti džiova? — net dabar Alėjūnų purto tie žodžiai.

— Kaip gi papasakosi apie tą ateitininką, su kuriuo jis lydėjęs dvi mergaites po balius.

Kaip jis kalbinęs jį, Noreišą, lipiti pas jas pro langą, — susigūžė, prisiminęs Noreiša.

— Negi girsiuos, kad po pirmos korpora-cijos sueigos kišenėje radau komunistinį atsi-

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Kur yra Antanas Valiukėnas?

Kai mūsų spaudos dalis pareiškė tokio karšto susidomėjimo Vinco Rastenio "parodymais" sovietų tardytojui, laukiau, kad ji sukels dar didesnę audrą dėl kitų "parodymų" ir kitų sumintųjų, kurių likimas buvo dar žiauresnis ir tragiškas. Vilniškė komunistinė "Tiesa" juk, šalia Rastenio, paskelbė dar visą eilę kitų "raportų", kuriuos, matyt, mūsų suimtieji kurortininkai NKVD salonuose įteikė savo tardytojams. Tai vis puiki medžiaga čia mums vaizduoti, kokie tie lietuviai bailūs, mizerni, viską atvirai išsipasakoja ir net meilikuoją sovietų policijai...

Bet mūsų narsioji spauda - teisėja kažkaip pritrilo. Man, eiliniam skaitytojui, nieko kito nebūna, kaip pačiam vienam pajudinti dar vieną bylą - vis dar labai paslaptinę, įdomią ir didžiai skaudžią mano širdžiai. Mūsų raktą surandame kapitono Igno Velavičiaus - Viliaus "parodymuose", kurie, pasak vilniškės "Tiesos", esą duoti 1945 m. gruodžio 20 d. ir 1946 m. sausio 12 d. sovietiniams tardytojams. Dar pridėta, kad kapitonas Vilius "pateko į teisingumo rankas", bet ką tos sovietinio "teisingumo" rankos su juo padarė, kukliai susilaikytą pranešti.

Ištiesai pacituosiu kap. I. Viliaus vadinamųjų parodymų ištrauką:

"1945 metų kovo mėnesio pradžioje aš susitikau Berlyne su Valiukėnu, pulkininko Škirpos adjutantu, jo patikėtiniu. Valiukėnas man davė nurodymą, kad aš tuoj vykčiau per frontą į Lietuvą ir praneščiau jam apie politinę Lietuvos padėtį. Jis žadėjo tuos mano pranešimus perdavinėti anglams ir amerikiečiams, kurie, anot Valiukėno, turėjo duoti tolimiesiems nurodymų, kaip kovoti prieš Tarybų valdžią. Aš sutikau grįžti iš Vokietijos į Lietuvą organizuoti kovą prieš Tarybų valdžią ir teikiau žinias Valiukėnui, kuris jas žadėjo perduoti anglams ir amerikiečiams. Valiukėnas su manim susitarė dėl radijo ryšių palaikymo. Buvo paruoštas šifras ir kodas, nustatytas bangų ilgis ir atpažinimo signalai. Aš dar paprašiau Valiukėną, kad jis man parūpintų kvarco plokštelių ir kitas radijo detales, kurios buvo reikalingos radijo ryšiams palaikyti. Apie 1945 m. kovo vidurį Valiukėnas parūpino man tris kvarco plokšteles, ir aš pradėjau ruošti šifrą ir kodą. Minėtos kvarco plokštelės iš manęs buvo atimtos 1945 metų gegužės 3 dieną arešto metu".

Po to, "Tiesos" redakcija dar pridėda paaiškinimą: - "Ignas Velavičius - Vilius buvo sulaukęs su 13 žmonių grupe, kuri bandė pereiti fronto liniją. Visi ėjusieji per frontą su Velavičium buvo baigę vokiečių diversinės - šnipinėjimo mokyklas. Velavičiaus paruoštas šifras ir kodas buvo rastas pas Valiukėną arešto metu".

Antanas Valiukėnas anuo metu buvo dar per jaunas ir vos savo visuomeninės veiklos pradžioje, kad jį būtų sūpėjusi arčiau pažinti ir atminti dabartinę mūsų senoji karta. Ir jau per "senas",

kad apie jį būtų ką suspėjusi patirti dabartinė mūsų išeivijos jauniausioji karta, ypač akademinė jaunomenė. O jai Valiukėnas gal būtų pats artimiausias, nes jis buvo vienas iš simpatizingiausių ir kvapniausių nepriklausomos Lietuvos akademinės jaunomenės žiedų. Tik mes kiti bendraamžiai, be abejo, dar labai gerai atmename Antaną ir jo dažnai pasigendame...

Ši retai giedrios, tikrai vaizgantiškos nuotikos aukštaitė utėniškį pažinau nuo tada, kai jis pradėjo redaguoti studentų neolituanų laikraštėlį Kaune. O kai jis 1934 m. pabaigoje perėmė redaguoti "Jaunąją Kartą", kur man po to teko gan gausiai bendradarbiauti, giliai ir nebeatskiriama susidraugavome. Iš to ligot sauso ir mėgėjiško jaunaliuvių organizacijos laikraščio A. Valiukėnas, pritraukdamas daug naujų bendradarbių, bematant padarė vieną iš gražiausių, gyviausių ir aktualiausių mūsų visuomenės ir kultūros savaitraščių. Kitų metų rudenį jis išvyko Šveicarijono, Čiuriko universitetą, studijuoti istorijos, sociologijos, literatūros ir politinių mokslų. Berašė mažiau, laisvalaikiais išvertė prancūzų rašytojo Prospero Mėrimė apysaką "Kolumba"... Visai prieš studijų pabaigą, kilus karui, 1939 metų vasarą grįžo Kaunui ir nebeišvyko, tapęs faktiniu "Vairo" žurnalo redaktoriumi (vyr. redaktorium pasirašydavo filosofas K. Dausa, pirmuoju bolševikmečiu ištremtas Sibiran).

Po to netrukus sekė sovietų okupacija, ir Valiukėnas staiga "dingo" iš Kauno... Visada prisiminsiu šį "dingimą", nes "dingome" mes dviese - greit, sklandžiai, sėkmingai atsidūrėme Klaipėdoje ir po trejetos mėnesių įvairių vargų vėl susitikome, jau Berlyne. Jei su savo būsimais "parodymais" nepatekau į NKVD rankas ir šiandien tebesu gyvas ir laisvas, tai didžia dalimi dėka Antano jaunuliškos fantazijos, drąsos ir dvasinio judrumo. Šie pergyvenimai mudu ar daugiau surišo jausmais, galbūt, gilesniais negu tik sena ir ištikima draugystė.

Tobulai žodžiu ir raštu mokėdamas vokiečių kalbą, A. Valiukėnas buvo pakviestas Lietuvos pasiuntinio Berlyne K. Škirpos kurį laiką pabūti jo asmeniniu sekretoriumi (ligi Škirpos ištėrimo iš Berlyno 1941 m. rudenį). Jis ir toliau pasiliko Berlyne, protarpiais dirbo Berlyno lietuvių draugijoje ir, naciams užėmus Lietuvą, jis ten tik kelis kartus tebuvo trumpam nuykęs, kartais slapta, asmeniniais ar visuomeniniais reikalais. Taip jis vis daugiau ir daugiau išitraukė į antinacinę pogrindžio veiklą. Palaikė santykius su daugeliu vokiečių ir užsieniečių, kurie siekė Hitlerio teroro galo ir Europos tautų išlaisvinimo. Bet pirmiausia jis siekė Lietuvos laisvės ir tedirbo lietuvių tautos interesams. Kartą 1943-44 metų žiemą iš provincijos nuykęs Kaunui, netikėtai susitinku Antaną Laisvės Alėjoje.

Kaip gerai, kad susitikome! sušuko jis po ilgesnio pokalbio. - Poryt grįžtu Berlynui. Tu, ilgiau Lietuvoje pagyvenęs, smulkiai surašyk viską, kaip reikiassi provincijoje nacių okupacija, ką naciai išdarinėja, kaip lietuviai reaguoją... Manau, kad kaip nors galėsiu tas informacijas perduoti per Švediją Amerikos lietuvių spaudai ir kitiems, kurie pritaria Lietuvos nepriklausomybės atstatymui.

Dieną ir naktį be perstojo rašiau savo "raportą" ir paskutinę valandą prieš išvykimą jį įteikiau Antanui. Buvo kiek bangu dėl jo ir savęs paties. Tai buvo mano rankraštis, nes nespėjau gauti mašinėlės perrašyti. Jei Antanas kelionėje ar atvykęs Berlynui Gestapo būtų pakratytas, labai aišku, kas grėsė mum abiem...

Karui einant prie pabaigos, nors galėdama pasukti į Vakarų, Valiukėnas apsisprendė pasilikti Berlyne. "Čia susitiks visos armijos, ir bus įdomiausia", jis tada sakęs kai kuriems draugams. Deja, tai buvo fatališkas skaičiavimas. Nors gyveno jis Berlyno amerikiečių sektoriuje, bet suirutęs metu, kaip tat mums tiksliai žinoma, sovietinio agento jis buvo suprovokuotas, išduotas ir - dingo...

Dėl jo likimo nebuvo abejonės, bet tik dabar, lygiai po 15 metų, sovietinės Lietuvos oficialus pirmą kartą viešai pripažino jo "areštą".

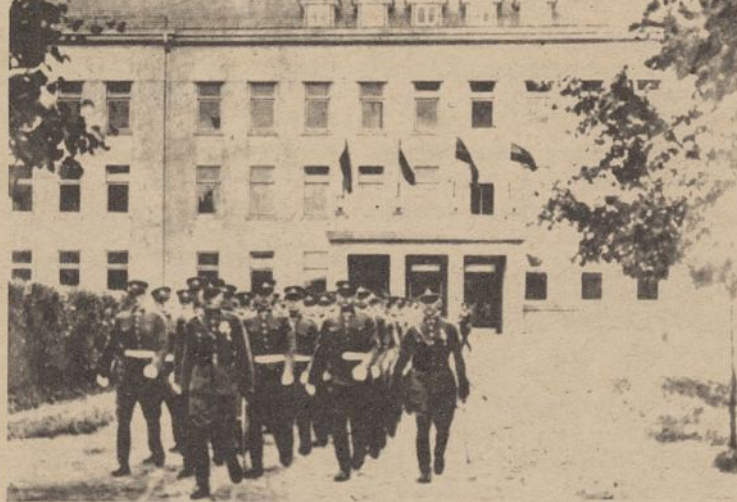
Kaip iš visų, taip ir iš kap. I. Viliaus "parodymų", taip lygiai iš komunistinėje Lietuvoje skelbiama straipsnių ir neseniai išleistų Lietuvos istorijos vadovėlių pastoviai atsiskleidžia vis ta pati sovietiška rusiška "doktrina" Lietuvos nepriklausomybės klausimu.

Tai pats nuostabiausias tarybinis "mokslas"! Anot jo, nepriklausomos Lietuvos niekad nebuvo ir nebus, nes Lietuva tikrai nepriklausoma tėra tik tada, kai ji prijungta prie Rusijos. To visuomet siekė Lietuvos liaudis ir "darbo inteligentai". O buržuazinių nacionalistų saujelė, kuri siekė ar siekia Lietuvą atskirti nuo Rusijos, yra tik tarnai ir šnipai Vakarų imperialistų - vokiečių, anglų, prancūzų ar amerikiečių. Tariant Maskvos generalkomisaro Lietuvoje A. Sniečkiaus žodžiais, pastangos atskirti Lietuvą nuo Rusijos yra didžiausias nusikaltimas ir reikštų "lietuvių tautos pražūtį".

Tokie Lietuvos nacionalistai, bauriausi imperialistų šnipai, turi būti demaskuoti ir sunaikinti. "Tiesoje" dabar skelbiame, kad NKVD rūsiuose tardymų "raportai", tarp kitko, turi pateikti tam "įrodosios" medžiagos. Kap. Viliaus vardu surašytuose parodymuose ši mintis nuosaikiai praveista su visomis nesąmonėmis ir pagal sovietinį stilių. Valiukėnas čia, žinoma, anglų ir amerikiečių šnipas ir įrankis, gaunantis iš jų nurodymus, kaip "organizuoti kovą prieš Tarybų valdžią" (tuo metu anglai ir amerikiečiai buvo sovietų karo sąjungininkai...) Jis taip pat - pulkininko Škirpos adjutantas, nors šisai jau nuo 1926 m. pabaigos

PRAEIS JAUNYSTĖS DIENOS --

P. L. P. Karo Mokykloje išleista 20-toji kariūnų laida

Prieš 20 metų ši nuotrauka tilpo Lietuvos karių savaitraštyje "Karyje", kada 107 vyrai, apsišarvavę karo mokslo žiniomis, baigė savo 3 metų kariūniškas dienas. Dar kartą nuskambėjo kario daina Aukštosios Panemunės kalvose, atsimušė ai du nuo Napoleono kalno ir paskendo Nemuno bangose. Dar kartą pakartota kario prisaika: "Aš prisiekiu Visagallo Dievo akivaizdoje, nesigailėdamas savo jėgų nei gyvybės, ginti Lietuvos valstybės garbę ir nepriklausomybę".

Nelydėjo šios, paskutinės Nepriklausomos Lietuvos Karo Mokyklos laidos šaukus atsisveikinimo vakaras, nerūpestingas, džiugus, vainikuojantis trijų metų sunkų darbą, atsikvėpimas. Liepsnojanti karo sukuriuose Europą vertė šiuos vyrus iš guvių kariūnų galimai greičiau pavirsti į atsakomungus, vykdančius savo prisaiką — karius. Jau sekančią dieną 20-ji laida praktiškai naudojo savo žinias mobilizacijos verpetuose.

Daugelis iš jų atliko sa-

Nuvys balta ramunė
Ir liks tik atminimuos —
Aukštoji Panemunė.
Iš kariūno dienų.

vo pareigą — aukščiausiam laipsnyje — jie ilsisi užberti gelsvo Lietuvos smėlio. Daugelis vargsta Sibire.

Liko saujelė, pabirusi laisvajam pasaulyje. Chicagoje gyvenantieji 20-tos laidos ginklo draugai ruošia suvažiavimą; paminėti 20-mečiui, pagerbti žuvusiems, atnaujinti ryšiai — kuris buvo toks tamprus anose jaunystės dienose.

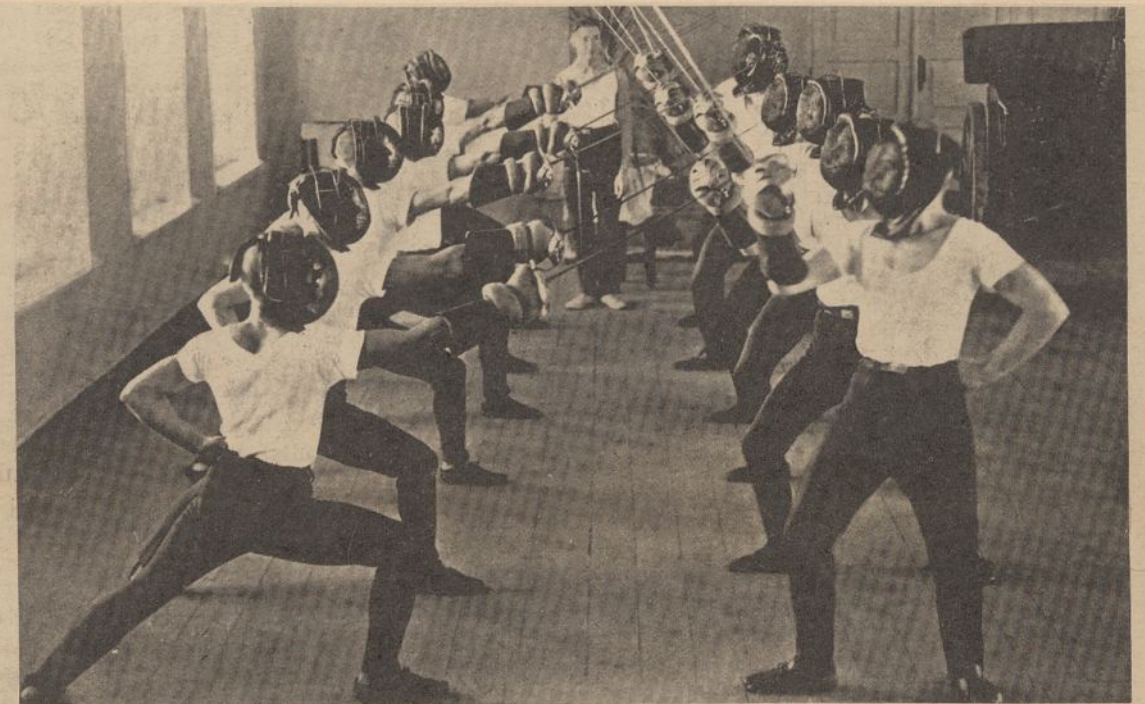
Suvažiavimas įvyks Chicagoje š. m. rugsėjo mėn. 6 d. (Labor day savaitgalį). Visi 20-tos laidos vyrai kartu su šeimomis kviečiami kuo skaitlingiausiai dalyvauti.

Visi prašomi kuo skubiausiai atsiliepti šiuo adresu:

Ed. Čižinauskas,
16550 Fulton Terrace,
Tinley Park, Ill.

Praneškite adresus ginklo draugų gyvenančiųjų apylinkėje. Tad iki sekančio patikrinimo Chicagoje.

Budėtojas

Kariūnai nepr. Lietuvoje karo mokyklos salėje fechtavimosi metu.

nebevadovavo jokiems pulkams, o buvo ilgametis karo atachė, vėliau Lietuvos pasiuntinys Varšuvoje ir Berlyne. Valiukėnas niekad nebuvo jo "adjutantu", ir tuo labiau kalbamuoju laikotarpiu, kada min. K. Škirpa už nepalankumą nacių politikai Lietuvos atžvilgiu jau buvo jų uždarytas koncentracijos stovykloje.

Antanas Valiukėnas giliai siejojo dėl Lietuvos laisvės ir pagal išgales dėjos į antinacinės veiklos pogrindį. Jo pagrindinė idėja buvo, kaip ir visos lietuvių tautos nepriklausoma Lietuva, išlaisvinta nuo bet kokių okupantų, ar jie būtų vokiečiai, rusai, anglai ar amerikiečiai.

Kokiu pagrindu rusai jį areštavo tarptautinėje Berlyno zonoje ir išgabeno į Rusiją? Jau ketvirtą dieną po rusų okupacijos pasišalinęs iš Lietuvos, jis nebuvo ir netapo nei sovietinės Lietuvos, nei Rusijos piliečiu. Jis negrįžo apsigyventi nei į nacių okupuotą Lietuvą, nei ruošėsi vykti į sovietinę Lietuvą karui baigiantis. Jis buvo klasringai pagrobtas Berlyne, jis buvo, amerikietiška tarant, kidnappas su tūkstančiais ir tūkstančiais kitų panašių, kuriuos sovietinės politikos banditizmas pavertė savo aukomis.

Kai sovietinis laikraštis dabar viešai pranešė apie jo areštą, mes norėtume ir privaleitume garsiai ir ne tik tarp sąvųjų paklausti: - Kur šiandien yra Antanas Valiukėnas - nužudytas ar dar gyvas? Jei gyvas, tai kada jis, kaip ne sovietų pilietis, bus iš-

leistas ten, kur jis nori apsigyventi?

Kada ir koks teismas nagrinėjo Valiukėno bylą ir svarstė kap. Viliaus tardymo akte surašytus jam kaltinimus? Ar tie kaltinimai jam buvo įtikinamai ir viešai įrodyti, dalyvausiant publikai ir spaudos atstovams? Ką jis pats teisme parodė ir ar jis turėjo nepriklausomą advokatą padėti apsiginti prieš nagrinėjus kaltinimus? Jei Sovietų Rusijoje nėra nepriklausomo advokato, mes galime jam parūpinti tarptautinį advokatą, ir tegu sovietų prokuratūra išbanda savo pateiktųjų faktų ir argumentų įtikinamumą...

Antano Valiukėno atvejis yra tipiškas ir vienas iš tūkstančių, kaip ryškus pavyzdys sovietinės valstybės teroro, grobimų (kidnapping), žmogaus teisių pažeidimo, "teisingumo" parodijos ir begėdiškiausio banditizmo.

Visos sveikos ir garbingos tautos atakliai gina savo narius, tapusius tokio sovietinio barbariško aukomis, reikalauja skriaudų atitaisymo ir teisybės. Ir mūsų išeivijos politiniai veiksniai, diplomatinės institucijos ir kiti organai nedelsiant turėtų įnešti klausimą į Pavergtųjų Tautų asamblėją, Jungtinių Tautų organizaciją ir panaudoti visus kitus kanalus: - kur yra Antanas Valiukėnas, kas atsitiko jam po sovietinio arešto, kada jis bus išleistas laisvėn, jei tebėra kalinsys?...

Palieto ir tebeliejamio sovietinio kraujo jūroje tokie klausimai yra tik vienas lašas. Bet atsiminkime mūsų liaudies patarę: lašas po lašo...

Tad vilniškė "Tiesa" savo vėliausiomis publikacijomis galbūt bus atlikusi ir vieną gerą darbą. Pirmą, ji parodė lietuviams šiaupus ir anapus geležinės uždangos, kokio teroro, šmeižtų,

grobimų, cinizmo ir saujalės aktų griebiasi okupantas, norėdamas suniektinti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės idėją. Antra, ji visiems lietuviams dar kartą paliudijo, kad tiek nacių, tiek antrosios bolševikų okupacijos pradžioje (kaip ir vėliau) nestigo mūsų tautoje vyrų, kurie noriai ryždavosi didžiausiam pasiaukojimui už laisvę.

Trečia, "Tiesa" mums pateikė aiškią ir formalią galimybę pagaliau paklausti ne tik savybėje, bet ir tarptautinėje plotmėje: kokia yra pilna tiesa Antano Valiukėno byloje?..

on AUTO
INSURANCE

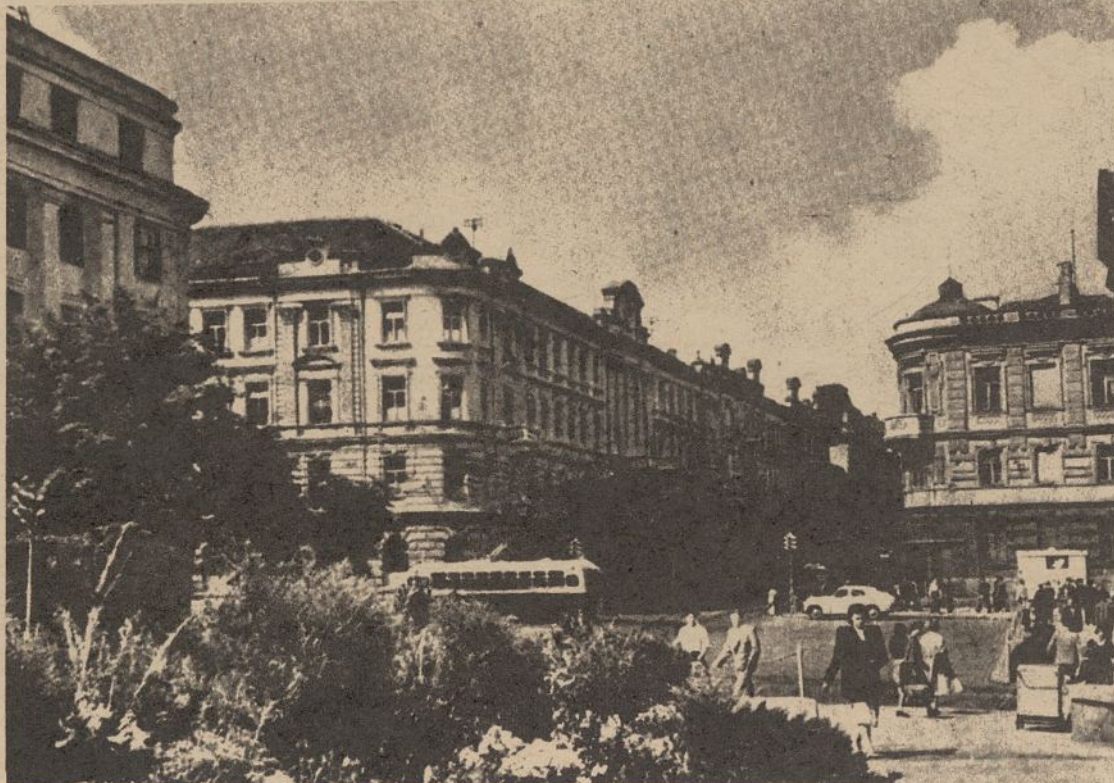
Telefono pašauki m a s
Jums gali sutaupyti daug
dolerių apsidraud ž i a n t
Amerikų vienoj didelėj
draudimo įstagoj. Pašau-
kus jokio įsipareigojimo.

PAULINA
MOZURAITIS-BENNET
Insurance Agent
13706 Benwood Ave.
Cleveland 5, Ohio

SK 1-2183

KAIREJE: Vilniaus miesto
vaizdas.

Jų nuotyčiai dar nesibaigė

Žmogus, bombardavęs Hirošimą ir Nagasakį neranda ramybės

Prieš 14 metų nuo atominės bombos žuvo 100,000 žmonių ir 200,000 vėliau mirė nuo radiacijos...

Neseniai Dallas policija areštavo žmogų, kuris jau penkis kartus buvo sulaikytas apiplėšiant krautuves, paštą, sukčiaujant, bet kiekvieną kartą jis buvo paleidžiamas, nes tas žmogus, dabar gyvenęs vienoje Texaso farmoje, turi ypatingą praeitį. Tai buvęs Amerikos aviacijos majoras Claude Eatherly, prieš 14 metų numetęs ant Hirošimos atominę bombą.

Po karo jis dingio. Žinota tik tiek, kad jis grįžo į brolio farmą Texase ir bandė ramiai ūkininkauti, tačiau naktimis dažnai, košmaro pažadintas, rėkdavo: "Meskit! Meskit!" Pagaliau 1950 metais jis buvo uždarytas į psichiatrinę ligoninę ir dr. McElroy rado, kad jis turi "kolektyvinio-nusikaltimo kompleksą".

Tačiau buvęs jo viršininkas pulk. Tibbets, prieš 14 metų vadovavęs atominiam Hirošimos ir Nagasakio bombardavimui, pareiškė: "Niekas iš įgulos dalyvavusių šiuose bombardavimuose nesijaučia kaltas, ir nė vieno sąžinė negrauzia. Eatherly yra išimtis, nes jis buvo silpnėnių nervų. Mes apgailestavome dėl Hirošima ir Nagasaki aukų, bet nieko kito negalima padaryti, kada gauni įsakymą šauti iš patrankos, paleisti torpedą, numesti paprastą ar atominę bombą — reikia vykdyti".

Kad kuriam bombardavime dalyvavusiam įgulos nariui nekiltų sąžinės graužimo, buvo išleista "baltoji knyga", kurioje paduodamos bombardavimo priežastys ir paniškinama, kad tai nutarė Potsdame trys didieji: Trumanas, Attlee ir Stalinas.

*

1945 m. vasarą keletas lakūnų buvo treniruojami labai slaptai misijai virš Naujosios Meksikos dykumos su krajojantiomis tvirtovėm B-29, galinčiom nusikristi 8,000 km.

1945 m. liepos 16 d. rytą Carriazo miestelio gyventojai buvo nustebinti keisto vaizdo. Dykumoj jie pamatė išskylančią iki dešimties kilometrų aukščio milžinišką

ugninį grybą, ir visa dykuma liko padengta akinančia šviesa, daug stipresne už saulės. Kas tai galėjo būti, klausinėjo jie viens kito.

Kariuomenė, kuri buvo pasiruošusi miestelį evakuoti, jei tik vėjo kryptis pasikeistų, paliko juos ramybėje, bet jiems buvo įsakytą apie šį keistą reгинį tylėti. Slėptuvėse buvęs Oppenheimer ir kiti Oak-Ridge mokslininkai, patenkinti bandymu, tuoj pasiuntė telegramą į Potsdamą: "Kūdikis gerai užgimė". Gi besitreniravę skrajo į ančių tvirtovių lakūnai tuojuo buvo perkelti į Pacifiką, nedidelėn Tinian salon, kur turėjo gyventi paipinėse šalia trijų didelių super-skrajojančių tvirtovių, labai stropiai prižiūrimų.

Kiekvienas lėktuvas galėjo paimti 30 žmonių įgulos. Tarp karininkų buvo pulk. Tibbets, majorai Thomas W. Ferebee, Frederick C. Bock, Charles Sweeney ir Eatherly. Tarp įgulos buvo serž. Stiborik, Kuharek, Spitzer, Buckley ir Dehart. Pulk. Tibbet buvo vienintelis, žinojęs apie misiją. Jis liepdavo savo žmonėms skraidyti viomis kryptimis, dažnai net iki Japonijos salų, kad pripratinti japonus, jog tai tėra tik žvaigždyniniai lėktuvai, ir jų užpakaly neseka jokia bombonešių formacija. Jie veždavosi po vieną 5 tonų svorio bombą, kokia turėjusi būti atominė bomba "Gimmick".

Tačiau garsioji Gimmick į Tinian dar nebuvo pristatyta, ir laukimas pradėjo nervinti lakūnus.

Liepos 26 d. Potsdame trys didieji paskelbė deklaraciją, kviečiant Japoniją nustoti kariavus, nes priešingai ji būsianti visiškai sunaikinta. Tą pačią dieną A bombos paskutiniai elementai buvo atsiusti į Albuquerque (Naujoji Meksika), iš kur trys B-29 išvežė į Pacifiką. Tą pačią dieną kreiseris Indianapolis, vežęs kitas A-bombos dalis, sustojo Tinian. Vos tik iškrovė brangų krovinį, buvo japonų paskandintas netoli Filipinų. Keliom valandom anksčiau — ir nebūtų buvę

atominės bombos, nes tebuvo tik dvi, kiekviena gaminata atskirai, ne serijine tvarka.

Štai kodėl Amerikos karinė vadovybė bijojo, kad lėktuvas, vežas Gimmick, nebūtų numuštas, nes, jei jis būtų paliestas, prarastu bomba, paslaptis būtų atskleidžiama.

(Atkelta iš 6 psl.)

BURMISTRAS PERGYVENA STEBUKLA

Valandos, kurios nulėmė II Pasaulinį karą

Ištisus ketverius metus ant aukšto stiebo Sainte - Mère - Eglise turgavietėje plevėsavo didžiulė vėliava su svastika, ir gyventojai kantriai stebėjo okupacijos eigą. Jie dar labai gerai atminė tą 1940 m. dieną, kada pražygiavo išdidie vokiečių kariuomenė, dainuodama "Wir fahren gegen England", ir pažadėjo, kad Anglija už trijų savaitių bus "kaput". Vokiečių paradas tada gyventojams keldavo baimę, nors gatvės vaikėzai, triukšmingai pamėgdžiodami jūros liga sergančiuosius ir nusigėrusius, greitai rado būdą jų orumui sumažinti. Vėliau invazija Anglijon buvo atidėta, ir vokiškose Sain te - Mère - Eglise igulose pradėjo atsispindėti artėjantis vokiečių pralaimėjimas. Vienas po kito dingio gerieji junginiai, pasiūti gelbėti šlyjančių frontų Rusijoje, šiaurinėje Afrikoje ir Italijoje. Seni vyrai ir nesubrendę jaunuoliai pakeitė juos, pusiau invalidai ir nepasveikę sužeistieji, o prieš galą atsiūti mišrūs užsieniečių pagelbiniai daliniai.

Iš BBC pranešimų gyventojai uoliai sekė karo eigą, metalo metu laukdami išlaisvinimo. Po kelių nusivylimų pagaliau 1944 m. pavasarį buvo vokiečių pusėje pastebėta reikšmingų ženklų. Iš po nakties atsirado nauji kariuomenės papildymai. Buvo atsiųsta nauja priešlėktuvinė baterija, kitas naujas batalionas išsisklaidė aplinkiniuose kaimuose. Be pertraukos vyko pratimai.

Gegužės mėnesį į pakrantės užbarikadavimo darbus buvo įjungti vietos gyventojai. Vokiečių skelbiami motyvai buvo gana naivūs: esą, juo greičiau darbai būsia atlikti, juo geriau, nes "Tommies" negalėsia išsikelti prie Sainte - Mère - Eglise, ir tuo būdu vietovė išvengsianti sunaikinimo. Prancūzai buvo nustebinti, kad vokiečiai invazijos laukė šiame ruože, nes jie patys buvo jau beveik praradę viltis. Kita vertus, jei britai ateitų, jie tikrai išsikeltų prie Calais arba Olandijoje. Žodžiu, svastika buvo jau taip ilgai plevėsavusi jų turgavietėje, kad jie vos be-

driso tikėtis ją greitai nusileisiant.

Birželio 5 d. vieno parašutininkų pulko vadas parodė savo vyrams amerikine vėliavą ir pasakė, kad esanti ta pati vėliava, kurią pulkas iškėlė, užėmęs Neapolį. Jis pridūrė, kad jie ateinantį rytą ją iškelsią Sainte - Mère - Eglise turgavietėje.

*

Sunkus uždavinys miesteliams tovaui prieš vokiečius buvo tekęs seniūnui Alexandre Renaud, kuris turgaus aikštėje turėjo vaistinę. Būdamas vaistininku seniūnu, jis puikiai žinojo, kas miestely dedasi. Stovėdamas už prekystalio, jis atrodė švelnus ir nuolankus, tačiau joks svetimasis nenujautė, kokio gudraus ir energingo jo būta. Visų tų juodųjų metų bėgyje jis labai drąsiai ir diplomatiškai gynė savo piliečių teises, o tai nebuvo lengvas uždavinys; su naujuoju komendantu, kuris atvyko su priešlėktuvine baterija, jis geriau sugyveno, negu su ankstyvuoju, kuris supykęs

mėgdavo jam grasinti sušaudymu, jei "Tommies" ateitų. "Naujasis" buvo senyvas, kresnas austras, apie kurį sklido gandai, kad prieš karą jis Vienoje buvęs muzikos kritiku. Jei tai tiesa, nenuostabu, kad visada jį lydėjo bloga nuotaika ir kad jį tedomino tik vynos.

Naktis iš birželio penktosios į šeštąją prasidėjo gaisru priešais vaistinę. M. Renaud buvo tik nuėjęs gulti - kiek neramus, nes pro savo langus pakrantės pusėje buvo matęs didelio bombardavimo blykčiojimus ir trenksmus. Jis buvo pažadintas beldimu į langą: gaisrininkams buvo reikalingas kiekvienas žmogus vandeniui nešti. Skubiai apsilviko ir nubėgo į turgavietę. Namas liepsnojo. Niekas nežinojo, iš kur gaisras buvo prasidėjęs. Galėjo būti sutapimas, bet dangus buvo pilnas lėktuvų ir greičiausiai - ne bomba, bet signalinė raketa buvo užkritis ant stogo. Liepsna apšvietė bažnyčios varpinę, nuo kurios stogo (Nukelta iš 6 psl.)

Karys ilsisi prie kelio...

EAGLE STAMPS PADIDINA JŲSŲ SUTAUPAS PAS MAY'S

the **MAY**cos **(2) BASEMENT** stores

IŠPARDAVIMAS!

Visada
parduota
už 12.98!

ŠVEDŲ STILIAUS
50 dalių

Nekasdieninis
"ANITA" RAŠTAS

Stainless Flatware Set

9^{.88}

• 16 šaukštukų
• 8 šaukštai
• 8 peiliai

• 8 salotų šakutes
• 8 šakutės

• 1 sviesto peilis
• 1 cukraus šaukštas

Grazūs stainless įrankiai švediško stiliaus. Nekasdieniai, nors pagaminti iš ekstra stipraus stainless plieno. Pilnas komplektas, tinkamas aštuoniems, o taip pat ir dadi prie jūsų turimo sidabro. Atsiminkite rudens nuotakas su stainless, ar patys naudokite namuose ar lauke.

The May Co.'s Basement Dinnerware Department Downtown and On the Heights

Paštu ir telefonu užsakymai
pildomi. Saukit CH 1-3000

Santariečių gyvenime

Dedikacijos Mirčiai ir Meilei

Senokai lauktas Algimanto Mackaus eilėraščių rinkinys "Jo Yra Žemė" jau mūsų rankose. Platesnioji lietuvių visuomenė yra susipažinusi su poetu Algimantu Mackumi per vieną literatūros vakarą. Savaisiais eilėraščiais, persunktais tragiškumu ir neviltingu, jis visuomet patraukdavo dėmesį klausytojo, gal net kartais besistengiančio tokių vaizduotę slegiančių minčių nesiklausyti. Tai eilėraščiai, kurie negalėjo nepalikti savo įspaudų žmogui.

Algimanto Mackaus eilių centrinis motyvas yra žmogus - gyvenantis, kenčiantis ir mirštantis. Mirties tema pasikartoja daugelyje eilėraščių ir ji dažnai yra žmogui išganymas.

Aš suklupau ir niekas nepakėlė, ir nepažadino manęs lietus, tik žolės, prie manęs priėjė, nustebė, kad žmogus

pavasarij numirt galėjo, kai lijo kvepiantis lietus. (Keista mirtis, psl.16)

Arba ketureilis "Neišlaikomas savoris" (psl. 29):

Neišlaikysim žemės ir svajonių
neišlaikysim jokio medžio šėlio
ir mirsim neseniai atėję,
tik už save ir žemės dalį atkentėje.

Mirtis yra ir neišvengiama:

Norėjau gyventi - o mirštu.
Norėjau kalbėti - o tylu.
(Sala ir paukštis, psl.30)

ir teikianti vilties:

Mano sūnau, paimk iš mano
veido nors vieną raukšlę -
ir aš liksių gyvas,
atgaivink nors vieną mano vandeniu
plaukusių žuvį -
ir aš nebūsiu miręs,
išgirsik nors vieną ties mano
vandeniu svajojančią mergaitę
pratariant,
kad šešėliai, atsimušę mano
(vandenį, yra gyvų paukščių
šešėliai,
Mano sūnau, aš išdidžiai lie-
juosi jūron.
(Upė, tėvas, upė, psl. 64)

Gamtos vaizdai Algimanto Mackaus eilėse irgi išreiškia liūdesį - nedalią. Todėl kalbama apie lietu, kuris yra negyvas, apgaulingas (Lietau, aš netikiu tavim, nes nežinau, ar tikros tavo ašaros, psl. 24), apie žiemos sniegą, sukeliantį įprastinius švelnumo jausmus, bet tragiškumą (ir sniegas turėjo ištipti ir tekėti kruvinom saujom, psl. 25), vanduo yra užnuodytas, upės priima paskenduolę, o vasarą siaučia sausra.

Kituose eilėraščiuose apdai nuojami išsiskyrimo - nesutikimo, netikėjimo, nevilties, nusivylimo motyvai. Tačiau visoje savo kūryboje Algimantas Mackus yra tikras, originalus, vaizdingas ir, nors sukrečias, bet įspūdingas.

Priartėk, nors nelaukiu.
Aš tik pavargęs. Laukimas mane išvargino.
O norėjau būti kuo arčiau Tavęs,
kad mūsų neskirtų jokia kūno žaizda,
kad kraujas Tavo žaizdose būtų mano.

Bet aš pavargau
ir negaliu iškentėti jokios žaizdos,
jokio kraujo lašo.

Galima būtų beveik sakyti, kad Algimantas Mackus yra pesimizmo dainius lietuvių poezijoje, nors knygos gale (gal simboliškai parodant, ko galima bus laukti ateityje) įdėti du eilėraščiai praskamba vilties ir šviesesnio rytojaus gaida:

Aš niekada nemylėjau žemės.
Aš žadėjau išeiti iš jos
ir palikti ją vienai,
bet, kai aną rūškaną rytą
pasirinkai niūrų rudens hori-
zoną,
liūdnei supratau -

nepaliksiu vienos
negerai mirčiai
žmogiškam vienišume.

(Aš nediršau pasakyt,
kad ir aš -
savotiška žemė).
(Iš rūsiano rudens ryto, psl.90)

ir eilėraštyje Lietuva:

tik mano krašto neužsėtai laukais,
miego laukiant,
aidi rogių ilgi skambalai...

Aš dar negreitai nebūsiu,
Aš dar greitai apkursiu.

Alg. Mackus

Knyga yra didesnio formato, 91 puslapio, paskirstyta į pagrindinius du skyrius, kuriuose telpa dar po du poskyrius, pirmame Pasikartojimai bei Sala ir Paukštis, o antrame Mūsų Vasaros Praslinko Nesutikusios bei Dedikacijos Mirčiai ir Meilei. Viršelį ir skyrių vinjetas piešė dail. Dalia Juknevičiūtė. Jos darbai derinasi prie eilėraščių tematikos ir dar labiau paryškina vyraujančią nuotaiką. Šriftas parinktas gražus, ir spaudos darbas atliktas švariai. Spaudė Morkūno Morkūno spaustuvė. Leidėjas yra Lietuvių Studentų Santara, mūsų literatūron pasiryžusi įnešti stiprų žodį. Eilėraščių rinkinį bus galima gauti spaudos parduotuvėse ir įvairių miestų Santaros skyriuose.

-rm.

Mūsų veikla

* Šių metų visuotiname suvažiavime, ruošiamame Tabor Farmoje rugsėjo mėn. 11-13 d., bus paminėtas Santaros įsikūrimo ir veiklos penkmetis. Pagrindinis šio paminėjimo tikslas bus kritiškas praeties veikimo, atsielkimo ir trūkumų apžvelgimas ir gilesnis apsvaistymas konkrečių ateities darbų.

Debatuose dalyvaus aktyviai Santaros gyvenime įsijungę nariai, referuodami atskiras veiklos sritis: Valdas Adamkavičius, šiuo metu vadovaujantis lietuvių krepšinininkų reprezentacinei komandai, keliaujančiai po Pietų Ameriką, apžvelgs santariečių darbų Lietuvos vadavimo veikloje, Saulius Šimoliūnas kultūrinę veiklą, Zenonas Rekašius santariečių visuomeninę veiklą lietuvių tarpe, Julius Šmulkštys idėjinę sąmonę narių tarpe, Leonas Sabaliūnas organizacinę veiklą ir Horstas Žibas veiklos kritiką. Santaros steigėjams peržvelgus praetį, studentai santariečiai duos visą eilę pranešimų dabarties ir ateities veiklos klausimais.

* Santaros - Šviesos Federacija šaukia Vidurinių Vakarų konferenciją rugpiūčio 15 - 16 d. d. Union Pier miestelyje, Michigane p. Lengveniu vasarvietėje. Programa didžiąja dalimi bus skirta veiklos reikalų svarstymui. Federacijos ir Filisterių Kolegijos vardu pranešimą padarys dr. Jonas Valaitis, bendros veiklos plano klausimu referuos J. Kachonauskas ir Gabrieliūs Gedvila. Žurnalo reikalų kalbės Vytautas Kavolis. Šeštadienio vakare numatomas laužas nu mėsine programa.

* Rytinių pakraščių Santaros - Šviesos skyriai rugpiūčio 29 - 30 d. d. organizuoja dviejų dienų išvyką į Port Jarvis, New York. Išvykos metu vyks paskaitos, diskusijos organizaciniais reikalais, filisterių posėdis, sporto varžybos ir pasilinksminimo vakaras.

Port Jarvis stovyklavietė randasi prie gana didelio gražaus ežero, kuriame bus galima plaukioti valtimis bei baldarėmis ir maudytis. Taip pat yra teniso aikštės, jodinėjimui arkliai, tinklinio aikštė ir kiti sporto įrenginiai. Mokestis numatomas, įskaitant maistą ir nakvynę, apie 10 dol. priklausomai nuo atvykimo laiko. Santariečiai vyksta į visuotinį Santaros suvažiavimą, šioje išvykoje gaus nuolaidas. Išvykoje kviečiami dalyvauti visi rytinių pakraščių santariečiai, Santaros ir Šviesos filisteriai bei jų bičiuliai. Visais išvykos reikalais kreiptis į vietinius skyrius. (a.b.).

Chicagiečiai buvo išvykę prie ramaus Como ežero. Dieną pasikyrus vandens sportui, vakare buvo susibūta prie lauko. Naujai susidaręs kvartetas Aldona Bendikaitė, Vanda Gegevičiūtė, Nijolė ir Viktorija Remeikytės jų tarpe ir "Santariečių merginų himną". Seno humoro (kaip buvo pranešta - likusio laikraštyje, naudotame laužą uždegant) skaitė Gabrieliūs Gedvila. Vytautas Babušis skaitė Antano Gustaičio kūrybą, o Bernardas Prapuolenis visiems pritarė akordeonu.

* Santaros Garbės Filisterio Romo Viesulo, kaip vieno iš pajėgiausių Amerikos grafikų darbai, rekomendavus Cincinnati Meno muziejui, buvo išstatyti Ljubljanoje Jugoslavijoje, tarptautiniame grafikos festivalyje.

* Jurgis Šapkus buvo išstąs savo dailės darbų Old Town Triangle Art Fair Chicagijoje. Viena Stuttgarto galerija (Vokietijoje) jam yra atsiuntusi pakvietimą duoti kūrinių parodai.

* Rita Kavolienė dalyvavo Youngstowno universiteto suruoštoje dailės parodoje.

SPAUDA

DĖL LIETUVOS KONSULATO KANADOJE

"Tėviškės Žiburiai" atspaudė tokiu pavadinimu rašinį. Drauge ir pridėjo savo pastabą. Mes tą rašinį, kaip duodantį šiek tiek informacinės medžiagos, čia ir perspausdiname, drauge su mėsneti redakcijos pastaba.

"Tėviškės Žiburiai" rašo: "Kaip jau žinome, birželio 14 d. Toronte mirė Lietuvos Generalinis konsulas min. Vytautas Gylis. Kol kas jo vieta dar tebėra neužimta. Mūsų tautiečiams ypač naujiems ateiviams, dažnai yra reikalingas konsularinis patarnavimas, patarimas ir reprezentacija. Pvz. latviai Kanadoje turi net du konsulus: Toronte ir Montrealyje.

Šiuose miestuose yra didžiausios lietuvių kolonijos, kurių kiekviena priskaito arti 7-8,000 lietuvių. Trečioje vietoje kol kas yra Hamiltonas, turintis apie 1,600. lietuvių su senais ir naujais ateiviais. Viso Kanadoje šiuo metu yra apie 25,000 lietuvių, kurie yra išsisklaidę šiam didžiuliam pasaulio krašte. (Kanada yra trečia savo didumu visame pasauly).

Kaip žinoma, naujo Lietuvos konsulo paskyrimas daugiau čia priklauso nuo Lietuvos pasiuntinio Washingtono. Bet jis to žygio nedarys, nepasitaręs su Dipl. Šefu min. St. Lozoraičiu, nes mūsų diplomatai ir konsulai pripažįsta jo autoritetą ir jo pritarimas yra būtinas. Šią reikalą reikia suprasti kaip grynai formalinį reikalą.

Kanadoje buvusių diplomatinės ir konsularinės tarnybos atstovų yra 5.

Dr. Martynas Anyas, ilgameitis konsulas Berlyne ir Hamburge. Jis yra teisių daktaras ir istorikas, Baltų Federacijos aktyvus veikėjas, turįs apie 65 metus ir gyvenąs Toronte.

Kiti du diplomatai gyvena Montrealy: dr. Jonas Žmuidzinis ir dr. Stasys Daukša. Abu Sorbonos teisių daktarai. Tik Stasys Daukša yra žymiai jaunesnis, nes jis eina tik 51 metus. Yra pripažintas advokatas ir dirba savo profesijoje. Dr. Jonas Žmuidzinis yra kiek vyresnis ir turi daugiau ryšių su rašytojais ir poetais. Jo žmona H. Narusevičiūtė - Žmuidzinienė yra žinoma dailininkė.

Dr. Juozas Dovydnas gyvena 12714-68 Street Edmonton, Alta., su šeima. Yra baigęs Liuvono katalikų universitetą Belgijoje ir

* Jonas Vigelis, Philadelphia's skyriaus vicepirmininkas, išvyko atlikti karinės tarnybos.

* Aleksandras Iljasevičius, Santaros vicepirmininkas, naujai išrinktoje Studentų Sąjungos Centro Valdyboje eina nario kultūriniais reikalais pareigas. Šiuo metu jis studijuoja lituanistikos kursuose Fordhamo universitete. Centro valdybos pirmininku išrinktas geras santariečių bičiulis Rimas Vėžys, savo puikiu humoru pralinksminęs vieną santariečių suvažiavimą. Naujai Studentų Sąjungos Centro Valdybai linkime geros sėkmės nelengvame studentijos organizavime darbe.

* Studentų Santaros New Yorko skyriaus susirinkimas įvyko liepos mėn. viduryje ponų Simučių namuose. Diskutuotas buvo "Mūsų Žingsniuose" išspausdintas straipsnis "Jaunosios kartos ideologija", A. Iljasevičius pravėdė pašnekęs apie akademines jaunimo organizacijas, ypač pasiremdamas savo išpūdžiais iš IX-sios akademikų skautų stovyklos ir lygindamas juos su santariečiais. Apsvarstytos buvo ir kelionės galimybės į visuotinį Santaros suvažiavimą. (a.b.).

Jų nuotyčiai dar nesibaigė...

(Atkelta iš 5 psl.)

dengta ir liktų tik viena bomba.

Rugpiūčio 2 d. B-29 iš Havajų atskrido į Tinian su paskutinėmis dalimis. Buvo numatyta bombarduoti; Hirošimą, Kokurą, Nagasakį ir Nigatą. Bet paskutinįjį, kuris yra į šiaurę nuo Tokijo, buvo atsisakyta bombarduoti dėl didelio nuotolio. Rugpiūčio 3 ir 4 d. oro sąlygos buvo blogos virš Japonijos salų, bet 5 d. dangus pragiedrėjo.

Pagaliau rugpiūčio 6 d., 2 val. 45 min. ryto trys B-29 pakilo iš Tinian pačiam d r a m a t i š k i a u s i a m k a r o skridimui.

Tik viena iš skrajojančių tvirtovių "Enola Gay" turėjo pasikrovusi bombą. Lėktuve, be pulk. Tibbets buvo dar vienas karininkas, žinojęs bombos jėgą, tai kapitonas William S. Parsons, mokslininkas laivyno uniformoje, branduolinių ginklų specialistas. Pakilus, jis tuoj iškėlė bombą. Virš Iwo-Jima trys tvirtovės susigrupavo kautinyių formoje ir pradėjo lėtai kilti iki reikalingo aukščio 9000 metrų.

dirbo Užsienio reikalų ministerijos centre, Lietuvos konsulate Daugpily,ėjo konsulo pareigas Briuselyje ir kitur. Moka daugelį kalbų. Didelis patriotas ir entuziastas.

Kl. Prielgauskas, vienas seniausių diplomatinės tarnybos atstovų, pradėjęs savo karjerą 1918 m. rugsėjo 3 d. Tiflės antruoju sekretoriu;ėjęs konsulo pareigas Karaliaučiuje, Daugpily, Hamburge, Leningrade ir daugelyje kitų vietų. Jam spalio 14 d. sueina 65 metai. Yra kiek silpnesnės sveikatos, bet ir dabar dalyvauja lietuvių spaudoje kaip žurnalistas ir visuomenininkas. Nepataisomas optimistas ir idealistas. Vėlionis min. V. Gylis jį kviesdavo pasitarimams tam tikrais klausimais. Jis gyvena Hamiltone nuo 1949 m. pradžios. V.V.

"T.Ž." Red. - Lietuvos konsulato Kanadoje reikalas yra žymiai palnesnis. Be straipsnyje suminėty asmenų, dirbusių diplomatinėje Lietuvos tarnyboj, yra juk ir kitų, kad ir ne Kanadoj gyvenančių. Asmens ar asmenų parinkimas yra svarbus dalykas, ir todėl jis svarstytinas galima plačiausioj plotmėj. Be skiriamoj, iškyla skyrėjų klausimas ir kartu Kanados vyriausybės nusistatymas. Kaip žinome, nei Lietuvos nei kitų panašių valstybių konsulatai Kanadoje neturi vadinamos "exequatur" teisės ir jų vardai nefigūruoja konsulatų sąrašuose.

Burmistras pergvena ...

(Atkelta iš 5 psl.)

vokiečiai šaudė į viršum skrendančius lėktuvus. Kiti priešlėktuvinės vyrai, aikštėje laukdami įsakymo atidaryti ugnį, talkininkavo gaisrininkams. Žemė po senais kaštonais ir liepomis drebo nuo tolimų bombų smūgių.

Paskui karo garsus nustelbė tankus bažnyčios varpo skambesys - nuo senų laikų įprastas pavojaus signalas. Renaud susutojo pusiaukelėje link vandens pompas, ir jo širdis suplakė smarkiau: kas gi dabar per katastrofą? Nenoromis pažvelgė aukštyn, į bažnyčios bokštą - ir pamatė: virš stogų, beveik be garso, skrido milžiniški lėktuvų spiečiai - su degančiais pozicijų žibintais, sparnais ir liemenimis juodai atsispindėdami danguje. Ir pirmajai jų bangai praskridus, iš viršaus pradėjo kristi gausybė sidabrinų juostelių.

*

Ponas Renaud ir gaisrininkai stovėjo, lyg sustingę, visai užmiršę gaisrą. Jie negalėjo tikėti, kad tai, apie ką jie taip ilgai ir taip dažnai buvo galvoję, pagaliau iš tikrųjų prasidėjo - ir dar jų Sainte - Mère - Eglise!

7 val. 30 min. kap. Parsons užtaisė bombą. Nuo šio momento viskas vyko, kaip buvo išsiteniruota. 8 val. 15 min. "Enola Gay" įgula per radiją priėmė meteorologinius pranešimus iš prieky skrendančios tvirtovės "Quinte Flush". Virš Hirošimos matomumas buvo puikus.

9 val. 10 min. kapitonas Parsons paskutinį kartą apžiūrėjo bombą ir išmetimo rankenas perleido karininkui bombarduotojui majorui Thomas W. Ferebee.

9 val. 15 majoras Ferebee išmetė bombą 9,500 m. aukštyje su greičiu 520 km. į valandą.

Strategic Air Command instrukcijos buvo griežtos: "Kai tik bomba bus išmesta, tuojau pat pasukti 150 laipsnių kampą ir nevykdyti įprastinio perskridimo per taikinį".

Enola Gay palengvėjo, kai 5 tonų bomba buvo išmesta. Pulk. Tibbets padarė staigų posūkį ir visu greičiu stengėsi atitolti. Po 50 sekundžių du smūgiai sukrėtė lėktuvą. Bomba sprogo per 600 metrų nuo žemės, kaip numatyta, bet tuo metu "Enola Gay" buvo už 24 km. Tačiau lėktuvas dar du kartus buvo oro slėgimo sukrėstas. Lėktuvo įgulos nariai galėjo matyti oranžinę, vėliava žalią ugnį, kylančią į dangų.

Kap. Robert A. Lewis, kuris vedė dieną, 9 val. rašė: "Bus trumpa pertrauka. Bombarduojame taikinį". Sekantis paragrafas sekė: "Mano Dieve!"

Viena numesta bomba sunaikino miestą ir jame 100,000 gyventojų, bet admirolo Tojo aršūs karininkai nenorėjo dar padėti ginklų.

Rugpiūčio 9 d. kitas lėktuvas B-29 "Bock's Car", valdomas majoro Frederick C. Bock, išskrido su antra atomine bomba į Kokurą. Šį kartą įgula žinojo, kur skrenda ir koks velniškas sproginimas įvyks.

Apie 9 val. 30 lėktuvas tris kartus perskrido Kokurą, bet miestas buvo padengtas debesimis. Tada nusiskrido prie objekto Nr. 3. Jis irgi buvo padengtas debesimis, bet bombonešis rado spragą tarp debesų ir paleido bombą.

10 val. 58 Nagasakis buvo sunaikintas. Tačiau po bombardavimo "Quinte Flush", valdomas majoro Eatherly, padarė ratą, fotografuodamas padarytus nuostolius. Jis pamatė baisius rezultatus, ir štai kodėl šiandien jį gr. aužia sąžinė.

Viršuje jie jau matė parašytų siluetus, ir jiems žemiau nusileidus, po jais kabančius žmones. Ir vokiečiai kulkosvaidininkai, tupį bažnyčios bokšte ir ant stogų, juos pamatė. Jie pradėjo šaudyti. Stebėtojai su išgąščiu žiūrėjo į konvulsingus traukiojimus vyro, kuris nusileidžiant buvo kliudytas. Jie matė, kaip kitas parašytas pakibo medyje, vyras bandė išsivaduoti, bet kulipka pakirto jį, ir jis liko pakibęs savo diržuose. Vienas vyras nukrito tiesiog į gaisrą ir pro stogą įsmuko į degantį namą. Pakilo kibirkščių jūra, ir liepsna paškojo dar aukščiau.

Artėjo vis daugiau lėktuvų. Varpas skambėjo be pertraukos. Aikštėje poškėjo šūviai. Vokiečiai įsakė prancūzams eiti namo, ir Renaud nuskubėjo, susirūpinęs žmona ir vaikai. Po medžių stovėjęs vokiečiai jam parodė nušautą parašutinininką ir patenkintas pasakė: "Tommies - alle kaputt".

Šitam kiek pergreitam optimizmui galbūt pritarė ir kiti aikštėje buvę vokiečiai neskelėtas parašutinininkų, kuriems likimas lėmė kristi netoli gaisro, buvo geri taikiniai. Žinoma, jie nesąmoningai pateko į gaisro zoną. Tai buvo likučiai pulko, kuris nusileido tarp upės ir miesto, ir kurio nusileidimas tą naktį buvo pats tiksliausias. Tūkstantis iš pusantro tūkstančio vyrų nusileido į patį numatytos zonos centrą ir tuoj pat susigrupavo. O kiti nusileido taip netoli, kad dar prieš rytą pasiekė susirinkimų punktus. Praėjus valandai po iššokimo, pulkas pradėjo vykdyti savo pirmąjį uždavinį: paimti Sainte - Mère - Eglise ir atkirsti kelią tarp šiaurės ir pietų.

*

Seno kareivio dvasia atbudo Renaudo krūtinėje. Jis norėjo pasižiūrėti, kas dedasi, ir pačiu laiku pasiekė prūdą, kur anksčiau buvo viso miestelio skalbykla, kad suspėtų už virvelių pagriebti parašutą ir iš vandens ištraukti vyrą, kuris buvo patekęs į priverstinę maudyklą. Bet po to nuotyčio jis staiga suvokė gresiantį pavojų ir likusią nakties dalį praleido pas žmoną ir vaikus, atidžiai klausydamasis, kas dedasi lauke.

Mėnuo buvo nusileidęs ir miestelį gaubė visiška tamsa. Tik kulkosvaidis bažnyčios bokšte tebešaudė. Jis girdėjo turgavietėje automobilių ir motociklų virgimą, tačiau nematė jokios šviesos ir nusprendė, kad priešlėktuvinė baterija atsitraukia. Paskui išstiga valandą, tarp 2 ir 3, viešpatavo visiška tylu. Prieš trečią valandą jis pamatė po kaštonu sužibantį degtuką ir su šeima kalbėjosi, kas ten galėjo būti: vokiečiai ar "Tommies". Pagaliau išaušo rytas, ir prasieržus į aikštę pirmajam šviesos spinduliui, nustebęs konstatavo, kad aikštė nebuvo užmėgė nei vokiečiai, nei "Tommies", o vyrai su apskritais šalmais, kokius buvo matęs ant amerikiečių galvų vokiškuose žurnaluose. Išstisus tuos metus, kada Sainte - Mère - Eglise gyventojai klausėsi BBC pranešimų, nė kartą nebuvo pagalvoję kad juos išvaduos amerikiečiai.

Netrukus po saulės patekėjimo į duris pasibeldė vienas parašutinininkų kapitonas, susipažino ir burmistruil pasiūlė kramtomos gumos gabaliuką. Naujasis režimas prasidėjo.

Kapitonas paklausė kelio į vokiečių komendantų štabą. Renaud pats jį nuvedė ten. Tačiau muzikos kritikas iš Vienos naktį jau buvo dingęs su savo žmonėmis. Svastikinės vėliavos taip pat nebuvo; vietoj jos plevėsavo amerikinė vėliava iš Neapolio.

Taip Sainte - Mère - Eglise turėjo garbės būti pirmuoju Prancūzijos miestu, kurį sąjungininkai išvadavo. Ir tą garbę jie išdidžiai prisimena, kiekvienais metais atšvėsdami birželio šeštąją.

Tačiau ta garbė buvo brangi, ir kainą už ją dar reikėjo sumokėti. Nes ateinančias dvi dienas, kol buvo sulaukta tankų ir pastiprinimų iš "Utah" įlankos, vokiečiai miestą sunaikino artilerijos ugnimi. Ir daug Renaud pavaldinių, iškentusių ketverių okupacijos metus, žuvo pirmom dviem laisvės dienom - laisvės, kurios jie taip ilgai buvo laukę ir tikėjėsi.

(Tęsinys: Penkiolika tūkstančių slapukų)

• Vyesnicsios kartos veikėjui Viktorui Amšiejui, daug gero padariusiam atsikviečiant iš Vokietijos didelį būrį tremtinių, suėjo 65 m. amžiaus sukaktis. Sukakties iškilmes surengė jo atsikviestieji ir palinkėjo geriausios sveikatos. V. Amšiejus yra aktyvus BALFo 55 skyriaus veikėjas ir pirmininkas.

• Kultūrinių darželių šventė šiais metais sujungiamą su didžiųjų ežerų kelio atidarymu ir švenčiama rugpiūčio 9 d. Cleveland Stadium. Pradžią 2 val. Bus įvairi programa ir kalbos.

• Clevelandietės plaukikės Mirga Mazoliauskaitė, Amanda Gelažytė ir Dalia Čiurlionytė yra pakviestos į š. Amerikos lietuvių plaukymo rinktinę, dalyvauti 1959 m. š. Amerikos Pabaltiečių Plaukymo ir Lauko Teniso Pirmenybėse, kurios įvyks šį savaitgalį, rugpiūčio 8-9 d. Chicagoje.

M. Mazoliauskaitė du metus iš eilės yra pabaltiečių 50 yd. ir 100 yd. laisvu stiliumi plaukimo meistrė. Ji mėgins savo titulą apginti ir šį kartą. A. Gelažytė numatyta 50 yd. nugara plaukimui ir D. Čiurlionytė 50 krūtine.

• Mano atostogų metu, Los Angeles, Californijoje, man daug talkinusiems noriu nuoširdžiai padėkoti p. p. A. B. Griciams, J. F. Jurkšaičiams, J. M. Kilmoniams, Rūtai Kilmonytee-Lee, už taip malonų prieglobstį bei nuoširdų rūpestingumą, o taip pat J. Petroniui, davusiam progos susipažinti ne tik su Los Angeles miesto gyventojais, bet ir kitais miestais.

Ačiū Jums visiems.
Elena Stempuzienė ir sūnus.

• Lietuvių Moterų Rate-lis rugpiūčio 2 d. turėjo išvažiavimą į Helen Schneider-Baltrukonytės sodybą. Čia taip pat dalyvavo jos sesuo Julija Rastenienė iš Baltimorės.

Išvažiavime buvo paminėta trijų narių — Blaškevičienės, Polterienės ir Bablienės gimtadieniai. Joms buvo iškepti gimtadienio tortai ir sugiedota ilgiausių metų.

• Julianos Luizaitės ir M. P. Burke sutuoktuvės įvyksta šį šeštadienį, rugpiūčio 8 d., 10 val. St. Paul's Shrine. Vaisės 7 val. vak. American Legion Hall — E. 200 St. and Arbor Ave.

Nato nariai...

(Atkelta iš 1 psl.)

ir šis jo vizito apsiikeitimas su Chruščiovu neturi tiesioginio ryšio su viršūnių konferencija, ir kad Amerikos sąjungininkai tam apsiikeitimui vizitais pritarę.

Toliau jis pareiškė, kad dar šį mėnesį jis ketina vykti į Europą, kur susitiks su Anglijos premjeru Macmillanu, Prancūzijos prezidentu de Gaulle ir tikisi pasimatyti su Vokietijos kancelriu Adenaueriu.

Žurnalistams paklausius, ar neprisibijoma incidentų, kuriuos gali sukelti Chruščiovo lankymasis Amerikoje, Eisenhoweris pasakė, kad tai buvo numatyta, ir kitiems sovietų atstovams lankantis.

Jei vieni senatoriai remia šį prezidento Eisenhowerio nutarimą, kiti sako, kad tai prasielenkimas su Amerikos tradicija nekviešti pas save diktatorių. Vakarų Europos sostinėse šis įvykis įvairiai komentuojamas. Macmillanas, kuris pats lankėsi Maskvoje, ir Adenaueris pritaria, tuo tarpu de Gaulle dar atsisakė komentuoti. Prancūzijos prezidentas iki šio laiko buvo priešinąs bet kokiam susitikimui su Chruščiovu.

Trys lietuviški kaimeliai prie Pymatuning ežero

Už 60 mylių nuo Clevelando, Pymatuning ežero pakrantėje, jau Pa. valstijoje, įsikūrė trys lietuviški kaimeliai. Tai Clevelando Pilėnų ir Neringos tuntų skautų ir skaučių stovyklos, suskirstytos į tris vienetus.

Pačioj ežero pakrantėj įsikūrę jūrų skautai, kurių vadovybės pastangomis ir gauta toji stovyklavietė. Jų stovyklos viršininkas valt. R. Dumbrys. Jūrų skautai yra atsivežę keturius laivus: du national klasės ir dvi joles. Tais laivais jie gražiame ežere atliks pratimus. Jūrų skautai rūpinasi ir maisto gaminimu ne tik sau, bet ir Neringos tunto skautėms.

Neringos tunto skautės įsikūrusios kitame paežerio kampe. Joms vadovauja Nijolė Garlaitė. Įkalnyje įsikūrę Kęstučio draugovės skautai ir vilkiukai. Jiems vadovauja P. Žygas. Jie atskirai gaminasi ir maistą. Šį vienetą globoja sktn. V. Cīvinskas.

Visos šios stovyklos viršininkas yra jūrų v. sktn. Vladas Petukauskas, talkinamas jūrų budžio D. Kižio.

Stovykla pradėjo kurtis praėjusį šeštadienį, talkinama ir suvažiavusių skautų tėvų. Įsikuriant stovykloje buvo Pilėnų tuntininkas v. sktn. P. Karalius, Dariaus laivo vadas jūrų sktn. P. Petraitis ir jūrų budis valt. A. Korsakas. Stovykla užsibaigs rugpiūčio 15 d.

Gautoji stovyklavietė, ku-

Kviečia į "Alaušą"

Ignas Vilėniškis, iš Bostono, kviečia vasaroti jo viloje "Alaušą", skambinant telefonu AN 8 - 8384. Esą, ten nereikia pačiam važiuoti. Nuveža ir parveža. Nereikia mokėti \$50 ar \$60, bet tik \$21. Nereikia mokėti už valgį, nes jį pats pasigamin. Nereikia pirkti žuvies, nes pats pasigauti gali. Nereikia nuomoti laivelio, nes jį prie kranto yra. Nereikia vežtis nė TV ar radijos, nes vietoj yra.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

VAISIŲ, DARŽOVIŲ, VYNŲ IR KITŲ GĖRIMŲ PREKYBA

Šviežios daržovės ir vaisiai, geriausi agurkai raugimui, įvairūs gėrimai lietuviškoje krautuvelyje.

Vestuves ar kitus būvius rengiant, gėrimai parduodami su nuolaida. Ypatingai pigus alus. Užiekit įsitikinti.

SUPERIOR SELF SERVICE
7031 Superior Ave.
EX 1-8247

SAVE Part Of Every Pay

FOUNDED 1894

The Cleveland Trust Company

THE BANK FOR ALL THE PEOPLE

WE WELCOME YOUR SAVINGS
Member Federal Deposit Insurance Corporation

ri skirta grupiniam stovyklavimui, retai gražioje vietoje, turi būtinus patogumus, yra nuolatinė parko administracijos ir vietos policijos priežiūroje. Čia taip pat veikia jų nustatytos taisyklės, kurios iš stovyklautojų reikalauja, kad per daug nesilankytų pašaliniai asmenys. Dėl tos priežasties, į stovyklą atvykstantieji tėvai ir norintieji papiknikauti, tai gali padaryti kiek toliau, kur taip pat yra visi reikalingi piknikavimui įrengimai.

Šioje trijų junginių stovykloje įsikūrimo dieną jau buvo virš 50 lietuvių skautų. Savaitgaliais jų skaičius gerokai pašoks.

• Frank Dargus, gyvenąs Eighty Four, Pa., buvo atvykęs į Clevelandą aplankyti pažįstamų ir tą progą aplankė Dirvos redakciją, atnaujinamas prenumeratą.

• J. Verbela, iš Fla., su žmona Clevelande lankė pažįstamus ir išvyko į Chicago.

• Lietuviams evangelikams liuteronams Clevelande ir apylinkėse pranešama, kad rugpiūčio 9 d., 10:30 val. įvyks pamaldos su šventą vakarienę. Pamaldas laikys kun. A. Trakis iš Chicago. Jos įvyks St. John Lutheran Church — 761 Eddy Rd.

429 E. 123 ST.
GALIMA TUOJ UŽIMTI
ŽEMIAU BANKO ĮKAINAVIMO
3 miegamieji ir įrengtas trečias aukštas. Kilimai, \$11,800.
MU 1 - 1071

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausi Amerikos laikrodžiai
Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue 936 East 185 St.
EN 1-1763 KE 1-7770

DIDŽIAUSIA, PATIKIMIAUSIA, SU 25 METŲ PRAKTIKA, APMUŠINTŲ SIUNTINIŲ Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ IR VISUS RUSIJOS KRAS TUS, PERSIUNTIMO ĮSTAIGA.

SU INTURISTO LEIDIMU
GLOBE PARCEL SERVICE Inc.

Siuntiniai pilnai apdrausti, gavėjas nieko neturi primokėti.

Siuntėjai įsitikino, kad per GLOBE PARCEL SERVICE INC. siunčiami siuntiniai, greičiausiai, tvarkingiausiai pasiekia adresatą. Prašykite, prisišims katalogus su pilna informacija, drabužių bei avylynės dydžių Nr., iš rusiškų į amerikietiškus. Ir kainoraščius, kiek už kurį daiktą reikia mokėti maito.

Siuntėjų patogumui įstaigoje turime gerų vilnonių ir rajoninių medžiagų, odų, batukų, vilnonių skarų, skarelių, skustuvų, plaukams kirpti mašinėlių, stiklui deimanto rėtukų, lovatiesių ir t.t. Garantuojame, kad niekur kitur, už tokias žemas kainas, šių prekių negalėsite nupirkti. Šios prekės parduodamos tik siuntėjams.

Šios įstaigos tarnautojai lietuviai.

Darbo valandos: Kasdien nuo 9:30 - 6.
Trečiadieniais 9:30 - 8. Šeštadieniai 9 - 3.

A D R E S A S:

GLOBE PARCEL SERVICE INC.

1313 Addison Rd.

Corner Superior Ave. & E. 71 St.

Tel. UTah 1-0806 & UTah 1-0807

SIUNTINIAI SIUNČIAMIS TIESIOG IŠ CLEVELANDO.

Hollywoode, garsioje Moulin Rouge kavinėje, susitiko buvusieji ir esamieji clevelandiečiai... Iš kairės: J. Gricius, B. Gricienė, V. Gedgaudas, D. Bružaitė, J. Petronis, E. Stempuzienė, I. Satkauskas.

Reikalinga patyrusi moteris kepėja

Nuo 6 A. M. iki 2:30 P. M. Pirmadienį — penktadienį. 40 val. savaitė. Laisvos šventės. Apmokamos atostogų. Valgis ir uniforma. Malonios darbo sąlygos. Gera alga. Nemokamos gyvybės apdraudimas. Nelaimės ir ligos atveju priedai. Šaukti: Mr. Poporis, HE 1-6765. Ext. 518

Richmond Heights Suburban Ranch

24250 Chardon Rd.

3 mieg., šeimos kamb. ir kt. 2 akrų medžiais apaugęs sklypas. Netoli susisiekimo ir kt. Atidara šeštad. ir sekmad. 2-6 P. M. Parduoda savininkas. Šaukti: IV 6-1051. (61)

DIRVOS ANKETA

Užpildžius, prašome grąžinti Dirvos Redakcijai, 6907 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio

1. Kuriais dienomis Dirva turėtų išeiti 1960 metais, leidžiant ją tris kartus per savaitę?
2. Po kiek puslapių turėtų būti kiekvienoje laidoje?
3. Kokią prenumeratos kainą reikėtų nustatyti už 3 kartus per savaitę einančią Dirvą?
4. Kurie straipsniai ir kodėl dabar Dirvoje patinka?
- Kurie ir kodėl nepatinka?
5. Ar norite karikatūrų iš lietuviško gyvenimo, ar iš pasaulinių įvykių? O gal abiejų?
6. Ar norite iliustracijų ir iš tarptautinių įvykių, ar užtenka tik iš lietuviško gyvenimo?
7. Ar norite daugiau žinių iš tarptautinių įvykių, ar pakanka tik suglaustų apžvalgų?
8. Ar atkarpoje pageidaujate trumpų apsakymų ar ilgesnių romanų? Ar norite, kad jos būtų vien savų autorių, ar gali būti ir verstiniai kūriniai?
9. Ar pastoviai skaitote neolithuanų ir santariečių skyrius? Jūsų pastabos dėl tų skyrių?
10. Kokių daugiau rašinių pageidautumėte?
11. Kiti Jūsų pasiūlymai ir pageidavimai
12. Ar esate pastovus Dirvos skaitytojas, ar ją gaunate pripuolamai paskaityti?

Jūsų pavardė ir adresas
(Jei nenorite, galite nepasirašyti. Tuo atveju tik pažymėkite vietovę)

Nuo Jūsų atsakymų priklausys tolimesnis Dirvos turinys ir išvaizda. Todėl prašome visus skaitytojus nedelsiant pareikšti savo nuomonę, kad galėtume suvesti atsakymų duomenis ir atitinkamai pasirošti artėjantiems pertvarkymams. Pageidautume, kad Jūsų atsakymai (iš JAV ir Kanados) būtų gauti iki rugpiūčio 15 d.

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN **OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON**

4% **SUPERIOR SAVINGS**

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

Clevelandiečiai DABAR gali pamėgti
• Vasaros VĖDINIMĄ • Žiemos ŠILDYMĄ

MONCRIEF Įtaisymo VISŲ METŲ

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

DIRVA

★★★
THE FIELD

Kas ir kur?

• Rinkimai į Vokietijos Lietuvių Bendruomenės Tarybą įvyko rugpjūčio 2 d. Kandidatais buvo šie asmenys: I. Apyrubis, dr. kun. J. Aviža, V. Barkauskas, adv. J. Bataitis, Tėv. A. Bernatoniš, Boehm-Krutulytė Ona, M. Budriūnas, dr. A. Damijonaitis, dr. J. Deveikė, dr. J. Grinius, kun. A. Keleris, J. Kriščiūnas, kun. Br. Liubinas, A. Midveris, inž. L. Prosinskis, dr. V. Raišys, dr. J. Sakalauskas, E. Simonaitis, F. Skėrys, J. Stanikaitis, kun. V. Šarka, inž. J. Valiūnas, S. Vykintas-Povilavičius ir inž. P. Zundė. Rinkimų duomenys bus žinomi tik už poros savaitių.

• **Iniciatoriai kurtis Britų Hondure** nori ten pasiųsti 3 asmenų delegaciją. Jos pasiuntimas kaštuoja per \$1500. Tam tikslui telkia lėšas šiuo adresu: M. Slapšys — 2200 — 32nd Place, S. E., Washington 20, D. C.

• **"Tėviškės žiburiai"**, einą Kanadoje, išleido 500-jį numerį. Laikraštį redaguoja istorikas prof. A. Šapoka ir kun. Pr. Gaidamavičius.

• **Lietuviškojo jaunimo kursai Vasario 16-osios gimnazijoje** šiais metais, dėl lėšų stokos, buvo daug siauresnės apimties. Juose dalyvavo netoli nuo Vasario 16-osios gimnazijos gyvenantis lietuviškasis jaunimas. Buvo skaityta eilė paskaitų, padaryta išvykų.

• **Atsiųsta paminėti Dr. Vandos Tumėnienės** redaguota ir išleista knyga "Justinas Tumėnas", 176 psl., su 16 iliustracijų. Kaina \$1.50. Gaunama pas knygų platintojus.

• **Mūsų krepšinininkų**, važinėjančių po Pietų Amerikos kraštus, JAV laukiama rugpjūčio 13 d. Grįšią į New Yorką. Ir čia jiems ruošia priėmimą.

• **Aldona Stempuzienė ir Jonas Vaznelis**, akompanuojant J. Švedui, koncertuos Lietuvių Fronto Bičiulių stovykloje. Koncertas įvyks rugpjūčio 15 d.

VI KANADOS LIETUVIŲ DIENA

įvyks rugsėjo mėn. 5-6 dienomis Hamiltone, kur buvo ir pirmoji Lietuvių Diena 1953 metais. Pirmosios dienos didelis pasisekimas paskatino Kanados lietuvių kolonijas tokią dieną ruošti kasmet. Iš eilės jos vyko Toronte, Montrealy, Windsoore, Niagaroje. Tik 1958 m. ji neįvyko, nes Kanados

lietuviai nenorėjo daryti Pasaulio Lietuvių Kongresui konkurencijos, nes veik tuo pačiu metu buvo šaukiamas minėtas kongresas. Tiesa, Kongresas uždėjo Kanados lietuviams dideles ir atsakingas pareigas — Pasaulio lietuvių atstovavimą.

Kanados Lietuvių Dienos yra daug platesnės už Amerikoje ruošiamas vietinio pobūdžio dienas. Mūsų dienos yra milžiniška lietuvių tautinė demonstracija, kurioje suvažiuoja po keletą tūkstančių lietuvių; jose dalyvauja valdžios ir savivaldybių atstovai. Ypač gausiai jose dalyvauja Amerikos lietuviai, jos šaukusis jaunimas, skautai, studentai ir kt. Mes ir šiemet nuosirdžiai kviečiame atsilankyti.

Rugsėjo 3 d. bus didelis balius — susipažinimo vakaras su šokiais; sekma dieni bus iškilmingos pamaldos katalikams ir evangelikams, o vakare iškilmingas aktas su labai įvairia programa. Pirmadienis, kuris taip pat yra laisvas bus skirtas šeimyniniams pasimatymams ir kelionei. Be to, sportininkai turės progą pademonstruoti savo jėgas. Tad dar kartą prašome atvykti.

Kl. Girdvainis

NEW YORK

KVIEČIA Į GEGUŽINĘ

Lietuvių Tautinis Akademinis Sambūris ir LTS Korp. Neo-Lithuania rugpjūčio 16 d. rengia gegužinę Idlewild Park Inn sode, Rockaway Blvd., prie 248 St., Hook Creek. Pradžiai 12 val. Blogam orui esant, gegužinė vyks patalpose.

Gegužinės vietą galima pasiekti vykstant automobiliu iš Rockaway Blvd. iki 248 St., Hook Creek, už Idlewild Airfield. Subway BMT Jamaica Line iki Sutphin Blv. Čia perlipti į Far Rockway busą ir važiuoti iki minėtos vietos (už aerodromo, dešinė pusė, raudonu stogu, restoranas Max).

Kitais informacijos reikais šaukti J. Maurukas — AP 7-9205 arba A. Sperauskas — MI 7-4056.

Kur atostogauti?

Naujai atremontuota lietuvių vasarvietė **Lake Hotel** — 7 Ave ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey, kviečia atvykti atostogų prie Atlanto.

Vasarvietė gražiausi o j e pajūrio vietoje.

Mūsų baras **Anchor Room** žinomas savo puikia atmosfera. Šokiams groja džiazo orkestras. Maudytis vandenyne bilietai vasarvietės svečiams duodami nemokamai.

Dėl smulkesnių informacijų kreiptis: **Lake Hotel** — 7 Ave. ir Park Ave., Asbury Park, New Jersey. Telef: Prospect 4-7788, PR 6-9671, PR 6-9619.

Poniai ROVERŠTENIENEI ir ponams ŠARKAUSKAMS liūdesio valandoje, jų vyrui, tėveliui, uošviui

LIUDVIKUI ROVERŠTENUI

mirus, reiškiamo gilią užuojautą

A. K. Valiukai,
Jonas Grauzinis

DR. M. VAITENUI,

jo mamytei Lietuvoje mirus, nuoširdžią užuojautą reiškia

Dr. Martus su šeima

Lietuvių Tautinės Sąjungos E. Chicago skyriaus pirmininką

KAZIMIERĄ POČIŲ,

jo sesutei SOFIJAI POČIŲTEI-STANKIENEI ir seserėčiai JADVYGAI STANKUTEI Lietuvoje traagiškai žuvus, nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

E. Chicago Tautinės Sąjungos skyriaus valdyba ir nariai

Prie Pymatuning ežero įsikūrusios skautų stovyklos viršininkas - jūrų v. sktn. Vl. Petukauskas ir jo pavad. jūrų budys D. Kižys.

Dirvos nuotrauka.

Pavyzdinio kailinių žvėrių ūkio vedėju skiriamas lietuvis

Stasys Orentas, daugeliui žinomas dar iš Lietuvos, kaip kailinių žvėrių auginimojas, prof. T. Ivanausko mokinys, pirmasis pradėjęs Lietuvoje auginti Sibiro lapės ir kitus kailinius žvėrelius. Atvykęs į šį kraštą 6 metus dirbęs Wisconsin valstijoje komerciniuose audinių (minkų) ūkiuose, paskutinius 3 metus Michigan valst. Universitete Bandomojoje Kailinių žvėrių

St. Orentas

Stotyje buvo kaip prižiūrėtojas. Universiteto buvo įvertintas ir pasiūlytas vienai didelei kompanijai steigti ir vesti didelį pavyzdinį audinių ūkį Michigano valst., netoli Niles, Mich.

Steigiamasis ūkis bus pirmas pavyzdinis tos šakos ūkis Amerikoje. Atsiėmiant, kad šis ūkis šaka Amerikoje, palyginus su kitomis pramonės šakomis, yra viena iš didesniųjų, Stasiui Orentui pavestas pareigas reikia skaityti dar vieno laimėjimu, tai yra, dar vieno lietuvių įsitvirtinimu savo specialybėje.

Stasys Orentas nuo rugpjūčio 15 ten ir pradeda darbą. Pirmiausia, jis vieną mėnesį kelias po JAV ir lankys didžiuosius kailinių žvėrių ūkius.

Stasys Orentas kilimo jurbarkietis, buvęs mokytojas, nuo 1932 metų sėkmingai tvarkęs ir propagavęs kailinių žvėrių ūkį Lietuvoje, parodęs nemažą ga-

bumų miško pramonės srityje. Atvykęs čia, kaip ir daugelis, pradėjo nuo fabrikų, bet tuoj ryžosi, kad ir daug sunkumų pergyvendamas gilinti žinias savo mėgiamoje srityje, turėdamas viltį kada nors kailinių žvėrių ūkio planą parvežti į Lietuvą. Nors truko 10 metų, bet Stasys Orentas sulaukė savo darbo vaisių.

Kas arčiau pažįsta Stasį Orentą, tas žino jo energiją, todėl galima būti tikri, kad jo dabartinė užimama pozicija yra pereinamoji į dar aukštesnę. Stasys Orentas ne tik praktiniu darbu įrodė, kad yra kailinių žvėrių auginimo specialistas, bet ir savo straipsniais sudomino šios srities specialistus. Trys iš keturių didžiųjų Amerikos kailinių žvėrių ūkių žurnalų taip pat Stasio Orento straipsnius arba jo vieno vardu arba kartu su jo profesorių varda.

SPORTAS

1959 M. PABALTIEČIŲ
PLAUKYMO IR LAUKO
TENISO
PIRMENYBĖS

Papildant anksčiau skelbtą informaciją 1959 m. Pabaltiečių Plaukymo ir Lauko Teniso Pirmenybių reikalu pranešama:

Plaukymo varžybos vyks šeštadienį, rugpjūčio 8 d., nuo 9:00 AM iki 1:00 PM. Varžybos vyks Columbus Park Swimming Pool, 500 So. Central Ave. (kampas Central Ave. ir Jackson Blvd.) Chicagoje

Lauko Teniso pirmenybės vyks Garfield Park Tennis Courts, 400 So. Central Park (3600 Jackson Blvd.) Varžybų pradžia šeštadienį, rugpjūčio 8 d., 9:00 AM ir tęsis per šeštadienį ir sekmadienį pagal reikala.

Visi tiek plaukymo, tiek ir teniso varžybų dalyviai privalo asmeniškai užsiregistruoti varžybų vietoje pusvalandį prieš varžybų pradžią.

Kaip žinoma, plaukymo pirmenybių programa:

Vyrams - 100 m laisvu stiliumi, 100 m krūtine ir 100 m nugara.

Moterims - 50 m laisvu stil., 100 m laisvu stil., 50 m nugara, 50 m krūtine.

Individualinės Lauko Teniso Pirmenybės apima - vyrų vienetą, moterų vienetą, vyrų dvejetą, moterų dvejetą ir mišrų dvejetą. Komandinių varžybų nebus.

Lietuvių reprezentantai šioms pirmenybėms yra sukvieisti iš Toronto, New Yorko, Clevelando, Hamiltono, Detroito ir, žinoma, iš pačios Chicago.

Chicago sportu besidomintieji lietuviai yra kviečiami į šias varžybas atsilankyti.

KAIRĖJE: Dalis lietuvių lengvatlių, dalyvavusių Chicagoje pabaltiečių 1959 m. varžybose. Ed. Šulaičio nuotrauka

